



**КРОЗ
ВЕКОВЕ**

ПРЕ ЈЕДНОГ СТОЛЕЋА

У настојању да сваког месеца у једном од наших бројева донесемо занимљиве вести објављене равно пре једног столећа, пружамо вам их неколико изабраних из листова и часописа штампаних у децембру 1864. године.

Лондон. Енглези су у последње време завели моду риће косе. Природа обдарује рићокосе задивљујућом свежњом и белином лица. Ка



да, пак, бринета уз свој мрк тен и тамне очи обоји косу у рићу, добија се оригинална, али не увек и привлачна појава. Енглески хемичар који је пронашао састав за ову специјалну рићу боју за косу, стекао је знатан иметак.

Твер. У селу Шчербини, Д. А. Љалунов испробао је смешу за гашење пожара коју је сам изумео. Када је чи тава унутрашњост једне зграде била захваће на ватром, он је приступио гашењу пожара. Огањ је био уништен за два минута.

Париз. У главном граду Француске основан је нов клуб под називом "Клуб ћутања". Према правилима, у клубу се не сме говорити. Може се јести, пити, пушити и читати



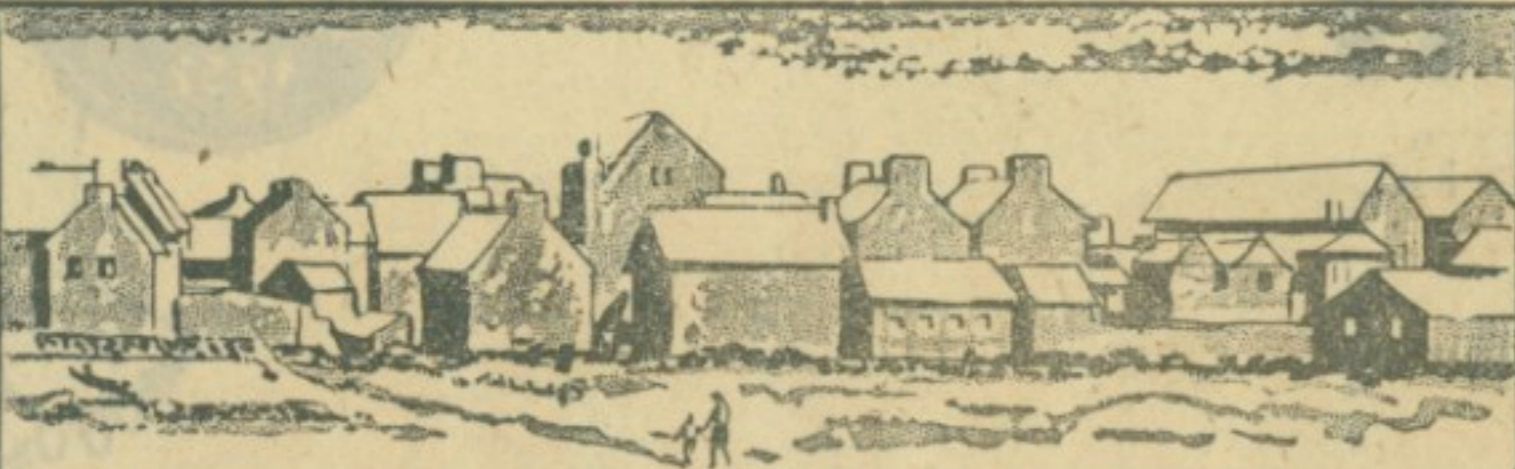
не нарушавајући тишину ни најмањим звуком. Поруџине се келнерима издају само писменим путем. Занимљиво је да се на челу клуба налази први говорник Француске, сенатор Буаси.

Шпанија. — У Мадриду је образована државна комисија за подизање споменика Кристифору Колумбу.

У ОВОМ БРОЈУ: Операција »Удав«. Са ракетом пре 20.000 Јодина Венера — Земља. Шаховске најраде. Пинџини. Акробашика и живошине. Црне Примадоне

Купејс-Веровали или не!

СТОНИ НОЖЕВИ
КОЈЕ СУ УПОТРЕЂИВАЛИ НЕКАД ИМУДНИ ЕГИПЋАНИ — БИЛИ СУ ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА КВАДРАТНОГ ОБЛИКА И СА ЧЕСТИЦИМА СЕЧИВА.

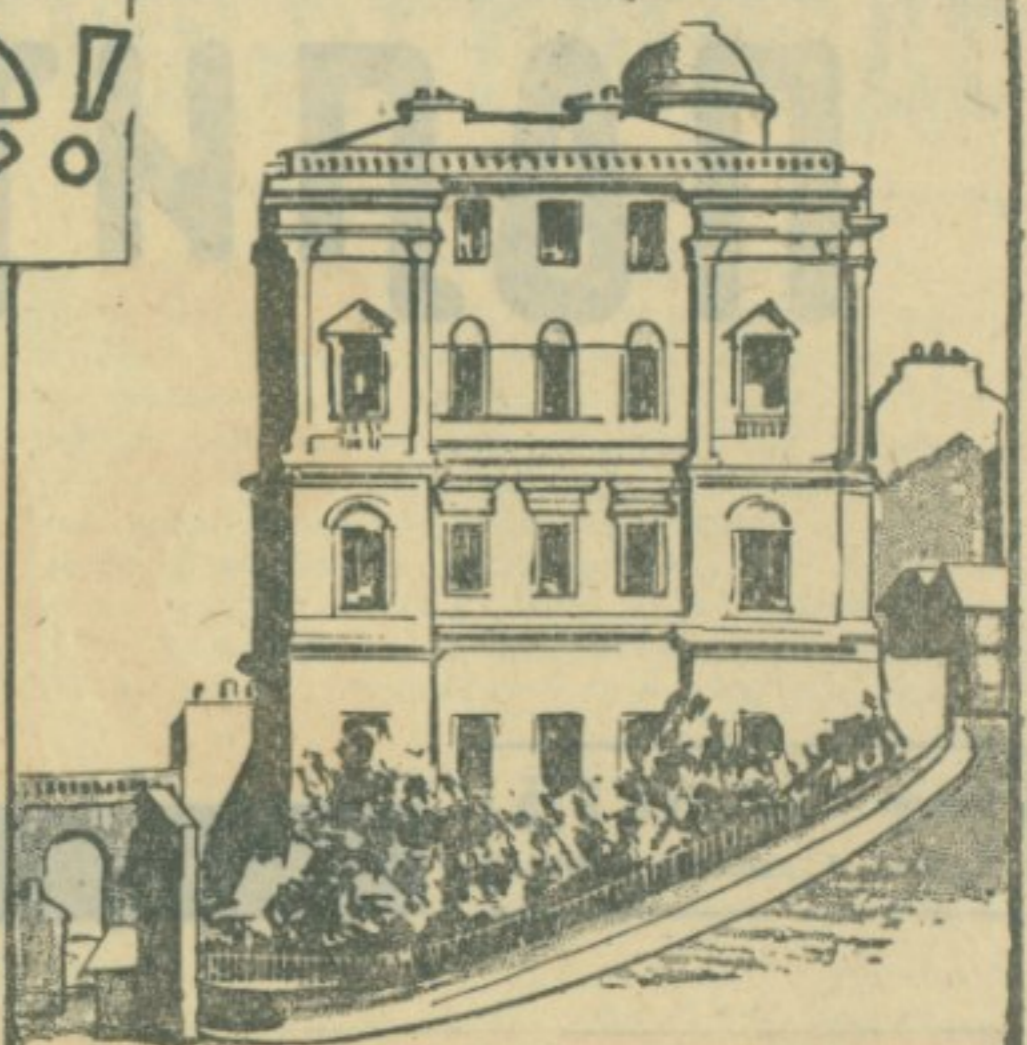


ИЛ ДЕ СЕН ЈЕДИНО ЈЕ НАРЕЉЕ У ЧИТАВОЈ ФРАНЦУСКОЈ КОЈЕ НЕ ПЛАКА НИКАКВЕ ДАЖБИНЕ — СЕМ ПОРЕЗЕ НА ПСЕ

ТАЈКИХ



КИНЕСКИ И КОРЕЈСКИ ВЕРСКИ СИМВОЛ КОЈИ СЕ САСТОЈИ ОД ЈЕДНОГ КРУГА ШТО ЗАТВАРА ДВЕ ЗАПЕТЕ, ТАКОЈЕ СУ ПОШТОВАЛИ У ДОБА КОЛУМБОВОГ ОТКРИЋА НОВОГ СВЕТА ДОМОРОДАЧКА ПЛЕМЕНА У ДАНАШЊЕМ ПЕРУУ И НОВОМ МЕКСИКУ



ШКОТЕКА БАНКА

ЈЕДИНА ЈЕ У СВЕТУ ИМАЛА ПРАВО ДА СВОЈИМ АКЦИОНАРИМА У БИЛО КОЈОЈ ЗЕМЉИ ДОДЕЛУЈЕ БРИТАНСКО И ШКОТСКО ДРЖАВЉАНСТВО ОВУ ПРИВИЛЕГИЈУ БАНКА ЈЕ УЖИВАЛА ОД 1695. ДО 1818. ГОДИНЕ



ГАРЕТ ВОЛ

(1783 - 1850)
БИО ЈЕ 1829 ГОДИНЕ ИЗАБРАН ЗА ГУВЕРНЕРА ОУ ЏЕРСИЈА — АЛИ ЈЕ ОДБИО ДА ПРИМИ ДУЖНОСТ

ОН ЈЕ ЈЕДИНИ ИЗАБРАНИ ГУВЕРНЕР У АМЕРИЧКОЈ ИСТОРИЈИ КОЈИ ЈЕ ТАКО ПОСТУПИО



НАЈСТАРИЈИ ОРАЧ

КЛЕМАН ОЛХАЗМ (1690 - 1812), СЕЉАК ИЗ ОКЛИНЕ ПЕРОНА (ФРАНЦУСКА) РЕДОВНО ЈЕ ОРАО СВОЈЕ ЊИВЕ И КАД ЈЕ ИМАО 122 ГОДИНЕ

© King Features Syndicate Inc. 1964 World rights reserved.

830

СТАДИОН «АЦТЕК»

Недавно је у центру Мексика отворен нови фудбалски стадион «Ацтек» са 125.000 места.

Нови стадион има и 540 ложа правилно распоређених, а 10 најлуксузнијих снабдеване су клуб-фотељама, приватним баром, фрижидером, а постоје и инсталације за комплетно купање. Свих ових десет дожа директно је повезано са сопственим гаражама које могу да приме по двоја кола.

И поред велике цене Мексиканци се већ сада интересују за места, поготову ложе, јер ће се идуће Олимпијске игре одржати у Мексику. Ускоро ће се завршити и простор за паркирање на коме ће моћи да се паркира 10.000 возила.

Познавајући, јужноамерички темперамент конструктори су поставили терен шест метара ниже од првог реда гледалаца. Два тунела ће омогућити да неометано стигну до гардероба, а из њих право у сопствене аутокаре.

И Аргентина предвиђа изградњу фудбалског стадиона са 240.000 места од којих 100.000 за стајање. Стадион ће бити готов за три године.

Све због потрошача

Велика париска робна кућа Прентан недавно је на једном од својих магацина на деветом спрату инсталирала ски јашки терен. На пластичној листи дугачкој 35, а широкај 6 метара налази се брежуљак висок 8 метара и четири тренера који бесплатно поучавају почетнике као и остале ски јаше.

Сви који желе да се скијају обавезно треба да имају џемпер или јакну и панталоне, а скије, ципеле и рукавице позајмљује им робна кућа.

Не треба ни говорити колико ће се на овај начин повећати промет ове куће.



ГОВОРНИЧКИ УГАО

Један од најинтересантнијих кутака Лондона, нарочито за посетиоце из иностранства, свакако је део Хајд парка познат као «говорнички угао». Близу Марбларча који се уздиже над старим Тајбеном (лондонским губљиштем) где су јавно вешани разбојници и криминалци налази се широк простор Хајд парка стављен на располагање бучним говорницима, који износе своје погледе на најразличитије теме, већ скоро читаво столеће. Занимљиво, «говорнички угао» постоји од 1872. године.

У почетку су протестни митинзи били забрањени. Полиција их је спречавала. Године 1862, проливена је и крв када је маса света приредила у Хајд парку манифестације у знак подршке Гарибалдију. Извесно време било је мирно, а затим, 1866. године, реформистичко удружење је организовало митинг који је полиција забранила. Гневна маса пробила је ограде у дужини од сто метара и продрла у парк. Овакви нереди довели су до тога да су влада и полиција морали да напу неке решење, и тако, 1872.

године, званично је одређено место за оне који су желели да држе јавне говоре пред својим присталицама или пред светом уопште. Од тада па све до данас, нико им ову привилегију није оспорио. Многи говорници су особењаци и ексцентрици, чији говори не значе ништа од скаредног иживљавања. Други пак имају опсесију неправде, док су често у питању само егзибиционисти. Године 1930. међу говорницима се нашао један који је претендовао на енглески престо. Он је тврдио да његово пра-

во на круну проистиче отуда што је он потомак Хенрија VIII и Ане Болен, и то по мушкој линији. Тачно се зна да ово двоје нису никада имали мушке деце. Ана, пошто је родила девојчицу, будућу краљицу Елизабету I, после три године била је отуђљена по наређењу Хенрија VIII. Иначе није имала осим Елизабете другу децу. Но «говорнички угао» је баш стога ту да свако каже што жели. Сваког дана ту има по десетак говорника, а слушаоци у главном долазе да би слушали, забављали се и смејали се.

Говорници често надвикују један другог, има честих упадица, «преслишавања» и добацивања. Па и поред свега тога, ту влада доброћудна атмосфера. Нико ништа не плаћа да би говорио, осим што напреже своја плућа, а такође нико не плаћа ни да би чуо те говоре. Скупљање прилога није дозвољено, мада се говорници не могу спречити да примају прилоге од својих обожавалаца или симпатизера на изласку из парка. Неки стални говорници кажу да сваке недеље понешто зараде држећи говоре.

Пошто у летње вечери и преко викенда увек има много света у свим парковима па и у Хајд парку, говорници ретко пропуштају своју прилику. Истина, публика понекад неће показати поштовање према говорнику, пошто их дотична тема не интересује, али говорник може брзо да измени своју беседу, и бар, што је њему најважније, неће говорити у празно. Очигледно је да говорници на првом месту задовољавају сами себе, а несумњиво је да они забављају и друге.

240 УЛИЦА У СВЕТУ НОСИ НАЗИВ «ЕСПЕРАНТО»

У новембарском броју часописа «Есперанто» објављена је статистика о броју улица које носе назив «Есперанто» или име аутора есперанта доктора Заменхофа. Статистика је уређена по земљама. Заступљене су 22 земље са

240 улица. Највећи број улица са називом «Есперанто» имају: Француска (44), Бразил (35), Италија (35), Бугарска (22) и тако даље. Југославија је петнаеста по реду са две улице: једном у Загребу, а другом у Славонском Броду.

БРЗИНА РИБА

Често кад посматрамо рибе у мору или реци завидимо им на брзини и колико пута пожељно да знамо колико она износи. Рекорд свакако носи риба сабљарка чија измерена брзина износи 160 километара на час. Међутим, то је ипак изузетак. Туна може да достигне брзину од 150 километара на час, јер је она изважран пливач. Приликом сељења туна у Атлантски океан, запажено је да је плава туна постигла рекорд и у даљини — 6000 миља. Ова велика риба била је обележена пре пет година близу Гвадалупе и тежила је око 13 килограма. Приликом њеног хватања, после «путовања» кроз Пацифик, јужно од јапанике обале њена тежина износила је око 100 килограма. Бела туна је дугачка око метар, а тешка 30 килограма, а црвена 2 до 3 метра, а тешка 500 килограма.

Локарда достиже брзину од 48 километара на час, док летеће рибе достижу брзину од 32 километра на час.

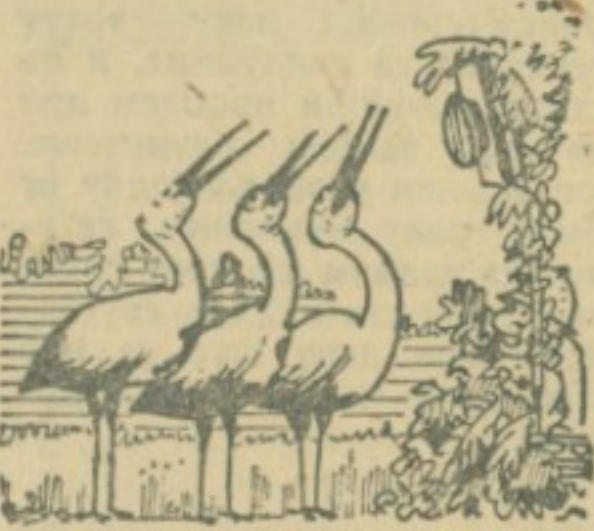
Оригинална награда

Квиз-такмичења, и код нас све омиљенија, у Америци се одржавају већ дуги низ година. Али рекорд у оригиналности свакако носи овај случај: 1958. године амерички телевизијски гледалац Џон Гут, осигуравајући агент из Њујорка, ожењен, отац деветоро деце, као награду за победу на једној квиз-емисији на телевизији добио је бесплатан пут око света. Међутим, како је на једно питање погрешно одговорио то је жири одлучио да за све време пута носи траку преко очију и вату у ушима. Изузетак је био само за време пристјања.

ДОГОДИЛО СЕ У...



... Лондону. Док је један човек телефонирао из јавне говорнице, група деце неколико је пута омотала дугачким колопцем стаклену кућицу, чврсто везала крајеве ујета и не стала. Полицијци, које је заузбуњени човек телефоном позвао у помоћ, успели су да развежу уже тек после пола часа.



... Родезији. Магнетофонски снимци „цврчања“ огромних јата скакаваца, начињени у једном јужноафричком националном парку, биће употребљени да са аеродрома у Солсберију одмаме роде. Стручњаци се надају да роде, којих толико има да ометају сле тање и узлетање авиона, неће моћи да одоле „лесми“ скакаваца који су њихова омиљена храна.



... Италији. У једном граду на северу Италије петорица студената, палих на испиту из латинског језика, осветили су се на необичан начин свом професору класичне филологије Доменику Флорију: послали су му у кућу мртвачки сандук, неколико венаца и плочу за надгробни споменик. Пошто је текст уклесан на споменику био недолжан, студенти су за своје дело морали да одговарају пред судом.



... Њујорку. Мери Стис сваког дана сачекује, стојећи крај прозора свог стана на петом спрату, повратак мужа да би му помогла да нађе најпогодније место за паркирање. Помоћу мале емисионе радиостанице жена обавештава мужа где и како да паркира кола, јер са прозора она има бољи преглед улице увек закрене аутомобилима.

ИЛИ — ИЛИ

Пера Ждера и Шиља разговарају пред улазом у једну бољу кафану па Пера на крају каже:

— Пре него што уђемо у кафану морамо најпре да се договоримо и одлучимо: Хоћемо ли да платимо гардеробу па да онда попијемо по соду или ћемо ући са капутима, па да попијемо и винце?

БЕС...

Римски цар Кајус Цезар Германикус Калигула владао је од 12. до 41. године пре наше ере. Калигула је надимак и значи — војничка чизмица. Овај надимак цар је добио, јер је, одгојен међу војницима, носио војничке чизме (caligae). Калигула је био велики расипник, мегаломан, тиранин и садиста. Преторијанци су створили против њега заверу и убили га. Он је изградио и два раскошна брода која су 1932. године извађена из језера Неми, недалеко од Рима, и конзервирана. Између осталих бесова овог



га дара познат је и овај: Он је почаствовао свог омиљеног коња Инцитатуса на тај начин што га је прогласио за конзула и за свога сувладара. Наредио је да се коњу указује свака почаст коју су собом повлачила ова звања. Осим тога, за коња су начињене јасле од слоноваче и пехар од злата из којег је коњ пио вино.

живота, он се свакодневно жалио на неке нове болести и успео да опише више од 10.000 разних симптома, који су сви одређени били непознати у медицинској науци.



НАЈТЕЖИ БОЛЕСНИК

Многи сматрају барона Оскара Редвица (1823 — 1891), немачког песника, за најчудноватијег хипохондра у историји. У току последњих 28 година свога

ПАЈА ПАТАК
by Walt Disney

А САД, ЧАС ЗА ДОМАЊИЦЕ!

ДАНАС ВАМ ПРЕДСТАВЉАМО НАШЕГ СТРУЧЊАКА ЗА ЕКОНОМИЈУ ДОМАЊИНСТВА...

... ПАТУ ПАТАК!

А...

ДАНАС ВАМ ДАЈЕМ РЕЦЕПТ ЗА ЈЕФТИН ОБЕД ДОВОЉАН ЗА ТРИ ОСОБЕ...

НАЈПРЕ РЕЗАНЦИ СА ШУНКОМ: ИСЕЦКАЈТЕ СИТНО ОСТАТКЕ ШУНКЕ...

АКО САМИ УМЕСИТЕ РЕЗАНЦЕ УМЕСТО ДА КУПИТЕ ГОТОВЕ, УШТЕДЕЋЕТЕ ПЕТ ДИНАРА ПО ПОРЦИЈИ!

ПЕРШУН ИЗ ВАШЕГ ВРТА ДАЌЕ СВЕМУ НАРОЧИТИ УКУС...

И НА КРАЈУ ПОСЛУЖИТЕ ПУДИНГ ОД ХЛЕБА!

А САД, ДРАГЕ И ШТЕДЛИВЕ ДОМАЊИЦЕ...

ДО ВИЂЕЊА ДО ИДУЋЕ СЕДМИЦЕ...

ЈА ЋУ НАЈПРЕ КАВИЈАР, ЗАТИМ ФИЛЕ-МИЊОН, ШПАРГЛЕ, АСПИК, МЕДВЕЂЕ ШАПЕ...

Летећи скок је елегантан спорт који омогућава да се постигну интересантни рекорди. Али управљати овим скоковима односно правити их у наглим цик-цак скоковима у свим правцима — преимућство је дегтевих веверица над човеком.

Америчке летеће веверице праве су уметнице у овом спорту — имају прсте на ногама спојене широком мембраном од коже коју приликом „лета“ рашире.

Мењајући њихову напетост или угао репа којим крмани животиња може да се брзо окрене или чак да се пење у висину подижући се изненада у вертикалном правцу да би се затим спустила на све четири ноге на неко дрво.

У класичној борби победа није увек на страни најјачег, већ најокретнијег који увијајући се у свим правцима уме да избегне ударац противника.

Зоолог Ф. Лејн наводи случај једне газеле коју су напади истовремено два сокола: она се батргала, котрљала, клизала тако брзо да птице нису могле ни да јој дотакну главу. На крају борбе скочила је у ваздух, треснула о земљу, преврнула се на леђа, пробала роговима једног од сокола, а другог просто изгавала ногама. Лејн се чуди како при томе није све кости поломиле.

У циркусу се дивимо необичним и у исто време застрашујућим акробатским скоковима.

Тунел на аеродрому

На међународном аеродрому Рајн-Мајн близу Франкфурта недавно су отпочели радови на изградњи тунела дугачког 288 а, широког 7 метара који ће бити снабдевен покретним степеницама. Овај тунел повезиваће улазне холове, чекаонице и ресторане са листом за узлетање тако да ће путници бити обезбеђени од снега, кише и јачег сунца.



вима. Али њих увек изводе артисти специјално обдарени који су томе позиву посветили сав свој живот и све своје време. Чак, и поред дугог вежбања, мало других људи је способно да их имитира.

Међутим, са животињама није тако. Због чега?

Има више разлога, али је главни овај: — када се наше тело налази у нестабилном положају ми смо тога свесни и хтели не хтели наш разум замишља несрећу која би могла да се деси и — самим тим вежба се прекида. Наравно, ово се не односи на артисте, јер је код њих осим увежба-

сти и дара и моћ концентрације је толика да нас увек задивљује.

Животиње не познају овај страх. Од тренутка кад оне осете под својим ногама било каква основа, оне се за она не интересују. Осим тога, оне не знају ни за вртоглавицу. Има особа које не могу да се наслоне ни на балкон а да не осете да им се „врти у глави“, иако не би требало да се боје, јер су у сваком случају обезбеђене оградом балкона. Али није у питању свестан страх.

Мачка ће лако прећи преко узане дашчице, а човек не мо-

же без страха ни преко брвна. Неко ће можда рећи: мачка је гипка, вешта и лака животиња. Она је изузетак. А није тако. Има и других животиња тежких и незграпних, које чине изненађујуће скокове.

„Животиње се не скијају на води. Можда зато што немају моторне чамце који би их вукли“. Али, шалу на страну. Јакана, барска птица из топлих крајева, која уме да се држи усправно на води, могла би да буде шампион у овом акробатском спорту. Она има необично дуге ноге (само нокте од 10 сантиметара), ко-

је јој омогућавају не само да хода по води него и да трчи по биљкама које се налазе на површини воде.

Ово јој даје велико преимућство пред непријатељима који у потеру за њом падају као олово у воду и заплићу се у трску.

Док се одмара, козорог, иако има огромне рогове, а по некад је тежак и више од 100 килограма, не даје утисак хитрог еквилибристе. Међутим, то је једно од најобдаренијих бића. У заробљеништву, може да се види како прескаче и стоји на све четири ноге ослонен на горњу ивицу вра-

та. У слободи, у планини, он се узвене у неколико скокова на стеноу која изгледа глатка као зид. И кад скоче у провалију, он се окачи о најмању избочину, одупре се роговима и као одлетети федер скогрља се на дно провалије!

Смртоносни скокови су ствар акробатике. Али ко би могао да се такмичи са зецом који прави ваокрете у највећој брзини и трчи натраг истом брзином без тренутка застоја.

Ово је више пута доказано — зечеве су гонили аутомобилима који су ишли и 50 километара на час. Зец је једини сисар на свету који може тако да трчи а да не изгуби ниједан метар.

Доктор Келер је проучавајући своје чувене шимпанзе са Тенерифе, највећег канарског острва, видео једног од својих „ученика“ како покушава да се успуже до једног дрвета правећи неку врсту степеница са сандуцима, и по једностављујући проблем против свих закона равнотеже. Поставивши у земљу једну огромну грану животиња се успузала једним скоком, гравитивно узбрала плод и спустила се пре него што је пао штап који ништа није држало!

Обичну веверицу можемо видети и у нашим шумама. Та ко је брза да њене скокове тешко можемо пратити. Да би се снимила њена акробатска вежба потребно је много стрпљења.

Чему да захвалим

Пре свега да ли бисте могли да ми кажете чему имате да захвалите што сте доживели сто година? — пита репортер једног стогодишњака.

— Пре свега што сам се родило 1864. године — одговорно мирно старац.

— Постарајте се за све наведено у овом списку. Два аутомобила да увек буду спремна. Могу затребавати сваког тренутка. То је све!

Схватио сам: то је значило да су припреме за операцију завршене. Сада је све зависило од нас.

Истог дана отишао сам Милеру да га известим о наређењу добијеном од Гутхајла. Нисам могао да било шта учиним заобилазећи свог првог претпостављеног. Милер ми је потврдио да ја треба да пратим Гутхајла.

— Остале инструкције даће вам он лично — рекао ми је Милер на крају. — Не заборавите да са собом пометете вотке.

Извишаши од Милера, прво сам потражио Шуберта.

— Знаш шта, Ото, — рекао сам му — одмах отиђи до града и предај Курту овај пакет. Кажи му да одмах дође овомо и да ми се јави. Ти такође буди спреман и никуд се не удаљуј.

У пакету је била војничка униформа и лична документа.

Већ је почео да се смркава када сам обавио све што ми је Гутхајл наложио. Поред ствари наведених у списку, набавио сам боцу пољске „монополке“ и чутуру чистог алкохола у који сам ставио велику дозу средства за успављивање. Тек што сам завршио посао, кад ме позваше у штаб Милеру.

Милер није био сам. У дубокој фотељи крај његовог писаног стола седео је заваљен Гутхајл.

Лупивши петама, рапортирао сам о извршеном задатку.

Милер ми је руком показао да седнем. — Молим хер штурмбанфирер — обратио се он Гутхајлу.

Гутхајл ме је нетремице гледао.

— Ви ћете, Краух... — полако је проговорио — ви ћете у деветнаест нула-нула под стражом да отпремите Харитонову у рејон Љаховичи. На десет километара од Љаховича у правцу према Будши треба скренути с пута лево и чекати. Треба брзо путовати: рок за стицање је четири нула-нула. Нас двојица крећемо за њима у двадесет нула-нула. Наредите да се пазн на апсолутну тишину и опрезност: није искључен сусрет с партизанима. Инструкције су вам јасне, Краух?

— Потпуно, хер штурмбанфирер. — Имате ли каквих питања? — Само једно: колико људи наређујете да узмемо као пратњу? — Најмање једну десетину аутоматичара — први пут се умешао Милер. — Рејон је врло опасан. — Укочно сам се: сад би само требало да

ОПЕРАЦИЈА «УДАВ»

Из казивања совјетског обавештајца И. Лебедева

Гутхајл потврди Милерово наређење и читав мој план би пропао. Морао бих га на брзину мењати и место замишљеног предузети једно од ово двоје: или опоменути Глушеву на опасност која му прети (а то ипак не би значило да Немац неће успети да спроведе свој црпн план) или убити Гутхајла и пребећи партизанима. Али, имам ли право да ради таквог чина напустим своје место у непријатељској јазбини у Аберу?

Шта изабрати? На срећу, како сам и очекивао, Гутхајл је одречно одмахнуо главом.

— Много људи могу привући пажњу — одговорио је. — А од партизана нас, у случају да на њих набасам, десетина аутоматичара и тако не би спаса. С Харитоновим, поред шофера, пошаљите једног војника с машинком. Ви и ја поћи ћемо сами. Јасно? Можете ићи, Краух. У двадесет нула-нула, да сте с колима пред штабом.

До поласка је било још три часа и ја сам сместа кренуо у логор где су ме већ чекали Шуберт и Курт.

Кратко сам им објаснио: — Потребно је што брже возити. На одређено место треба да стигнете пре Гутхајла и мене бар сат и по. Затим овако поступите: вежите Харитонову и њега нека чува Шуберт. Курт нека пође Глушеву и каже му да дође с појачањем...

Тачно у двадесет нула-нула, као што ми је било наређено, стигао сам колима пред штаб. Кроз двострука стаклена врата чули су се бучни гласови: Милер је свечано испраћао Гутхајла.

Нисам пожуривао Гутхајла: то ми није било у интересу, али није прошло ни петнаест минута, а он се указао на прагу.

Овог пута Гутхајл је био одевен као сељак — кратка бунда, ваљенке, капа с наушницама.

Био је прилично напиг; баздило је из њега као из бачве. Али је чврсто стајао на ногама.

У прво време Гутхајл је по обичају ћутао. Прошли смо Брест и извишли на пут који води за Љаховиче. Тада је Гутхајл први пут отворио уста:

— Вотке! — кратко је затражио. — Аха — помислио сам. — Бојиш се! Хоћеш вотком да отераш страх.

Напишао сам испод седишта боцу пољске монополке и ставио му у руке. За вотку са успављујућим средством још није било време. Гутхајл је отпио у једном даху пола боце и, мљацајући, заложно се кобасицом.

После једног часа испио је остатак и опет затражио: — Вотке!

— Можда је већ доста, хер штурмбанфирер — с поштовањем сам приметио. — У опасном смо рејону, околу су партизани.

— Ђутите! То није ваша ствар! — Разумем! Зауставио сам кола и извадио испод седишта чутуру.

— Овде је чист алкохол — опоменуо сам га. — Воде! — прогунђао је.

Налио сам му чашу воде. Гутхајл је извадио из џепа малу чашницу од алуминијума, усую у њу алкохол, једним гутљајем га испио и залио водом.

— Идемо! — наредио је пригушеним гласом. Дунуо је ветар, усковитлао снежне наносе што су лежали крај пута. Аутомобил се теже кретао...

Средство за успављивање убачено у алкохол почело је да делује: Гутхајл се опустио, наслонио на врата и стао да дрема.

Правећи се да сам потпуно окупиран вођњом, нисам на њега обраћао никакву пажњу.

Наједном се Гутхајл стресао. — Свиња ми се то што ви никад ништа не питате — савињао ми је рекао на најчистијем руском језику — То је добро... Колико је сати? Већ три... Треба појурити... Извадите из мог џепа пилуле.

Напишао сам у његовом џепу кутијицу. На поклопцу је била етикета с натписом на енглеском језику. — Извадите две пилуле! Тако... Сад воде!

Гутхајл је ставио пилуле на језик и ла-

гано их прогутао. После неколико минута опет је био чио.

— Зар ће ми ове ђаволске пилуле упропасти читаву замисао? — с неспокојством сам помислио. — Треба да му дам још алкохола!

Али, Гутхајл ме је предухитрио. — Хоћете да попијете? — запитао ме је.

— Не пијем, хер штурмбанфирер. Гутхајл је натегаво чашу.

— Тако значи, бојиш се партизана? — продужио је прелазећи на ти. — А ја се, ето, не бојим. Знаш ли ти ко сам ја?

— Како не бих знао: штурмбанфирер Гутхајл.

— Ха...! — заплићући језиком узвикнуо је он. — Ни... ништа ти не знаш, Краух! Мене се сви Руси боје! Ја... ја...



Очигледно рефлекс који му је изострила његова професија није му дао да изусту реч што му се вртела на језику.

— Где смо? — неочекивано је промрљао.

— Прешли смо Љаховиче. — Угасите фарове... Скрените на први сеоски др...

Ту је Гутхајл заћутао, склизнуо са седишта и захркао.

Лагано сам возио сеоским друмом. Ис пред мене се у тами појавила црна маса. Аутомобил! Поред њега сам већ разазнавао познату Шубертову прилику

(Наставиће се)



Марион Андерсон била је прва којој су се отворила врата Метрополитен опере. После су се појавиле друге црне примадоне и почеле да освајају европске позорнице.

Слева надесно: ГЛОРИЈА ДЕЈВИ у „ПОРТИ И БЕС“, ЕДА ФИЦЦЕРАЛД; ЛЕДИ СВИНГА И МАРИОН АНДЕРСОН: ВЕЛИКИ АЛТ

ЦРНЕ ПРИМАДОНЕ



ГРЕЈС БАМБРИ: ВЕНЕРА У ВАГНЕРОВОМ „ТАНХОЈЗЕРУ“

Црни уметници свуда су радо примљени. Они дају концерте по целом свету, имају приступ чак и у Метрополитен оперу у Њујорку — али, не одавно. Почело је са Марион Андерсон, феноменалним алтом. Она је била прва Црнкиња којој је дозвољено да се појави на позорници Метрополитена. Њен први наступ у „Мету“, 5. јануара 1955. године био је сензација. Направила је продор у затворени круг у коме уметник није био ангажован на основу свога знања и достигнућа, него према боји коже. А та кожа морала је да буде бела.

Марион Андерсон је, међутим, била већ на крају своје каријере када су јој се отворила врата Метрополитен опере. Имала је 53 године и већ 17 година била почасни доктор Харвард универзитета у Вашингтону. Она је певала под Тосканинијевом диригентском палицом, била је у пријатељству са Рузвелтом и његовом породицом, а додељена јој је и почаст нарочите врсте: постала је амерички делегат у Уједињеним нацијама.

Додуше, већ и раније су црне певачице стекле славу, богатство и необичну популарност. То су биле црне цез-певачице. Оне су постале „царице блуза“, „краљице госпелса“, „леди свинга“. Све почне титуле које су менаџери могли да измисле нагомилале су се на њихове главе. Две од њих неодољиво су освојиле Европу: Махалиа Џексон и Ела Фиццералд. Обе су хероине, по спољашности певачице вагнеровског формата, високе и корпулентне, тако да би можда изазвале смех када би певале у опери.

Међутим, њихове колегинице из оперског фаха полажу на фигуру. То су витке жене, расне и елегантне, лепотице за којима се свет окреће. Режијери нарочито цене овај њихов дар. Црне оперске певачице не само да се могу слушати, него и гледати.

Супротно цез-певачицама, које су славу извојевале у Америци, црне певачице у опери изградиле су своју каријеру у Европи. Леонтина Прајс је тек 1960. године ангажована у Метрополитену, пошто је претходно већ певала у миланској Скали, Арени у Верони, Бечу, Лондону, Паризу и на фестивалу у Салцбургу.

Европа је раширених руку дочекала црне певачице. Леонтина Прајс и Глорија Дејви дошле су у Европу неколико година касније са Порги и Бес—ансамблом и са црначком опером Џорџа Гершвина освојиле Европу. Бољи старт нису могле пожелети. Па ипак скок од Гершвиновог фолклористичког дела јарких боја до класичног репертоара оперских кућа није био једноставан. Јер док се у „Порги и Бес“ није требало плашити конкуренције, у класичним улогама она је била велика. Ни је мала ствар певати против једне Марије Калас, Ренате Тебалди и читаве чете нових младих италијанских сопрана. Али пошто је амбиција Италијанки да освајају Америку и доларске гаже, то је у европским кућама било слободних места за америчке Црнкиње.

Њихова имена нарочито су заблистала на фестивалима. Свет је јурио да их слуша. У Верони је Леонтина Прајс певала свако вече насловну улогу у „Анди“ пред двадесет хиљада слушалаца из целог света. У Салцбургу била је Карајанова прослављена Леонора у Вердијевом „Трубадуру“. Приликом директног поноса из фестивалске дворане певала је — за милионе.

Слично је било и са Грејс Бамбри када је 1961. године као прва црначка певачица учествовала на фестивалу у Бајројту у „Танхојзеру“ у инсценацији Виланда Вагнера. „Црна Венера“ из Бајројта постала је са овом улогом преко ноћи славна.

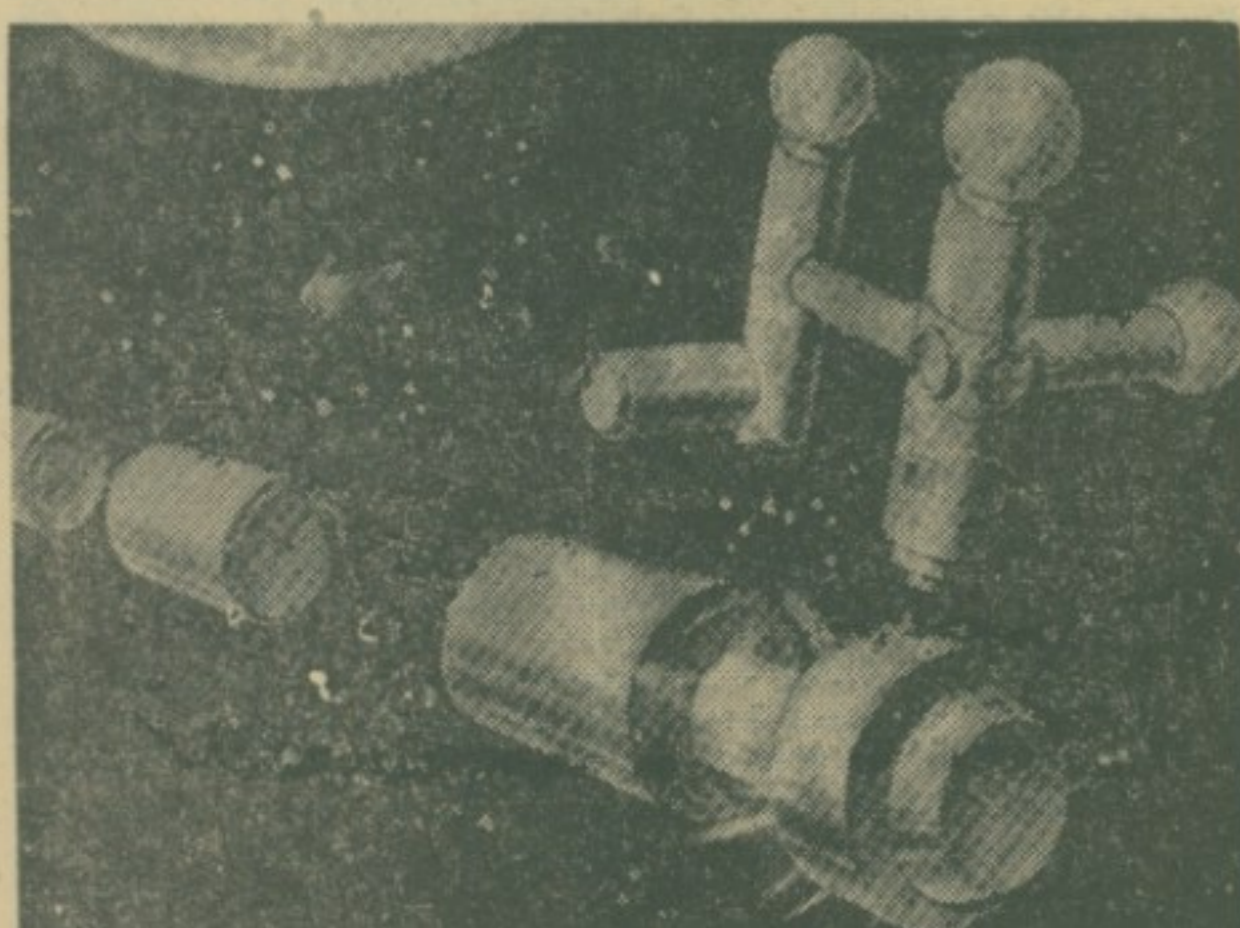
Вера Лит и Анабел Бернхард такође се убрајају међу младе црначке певачице чије је име у Европи познато. Све ове певачице данас више не

певају као у почетку само у „Анди“ улогу Етиопљанке, која као да је за њих писана. Оне наступају и у Моцартовим операма светло нашинјане — љупке слике рококоа. Данас њихов репертоар обухвата исте улоге које певају њихове беле колегинице: од Монтевердија преко Пучинија до модерне опере. Њихова најзначајнија достигнућа спадају у италијански фах.

Не може се рећи да су оне гласовно надмоћне над својим белим ривалкама. У најбољем случају оне су им равне. Њихов број на светским позорницама је ограничен. Оне

представљају малу чету која успешно конкурише европским и белим америчким певачицама. Њихова достигнућа су појединачна достигнућа; оне славе индивидуалне успехе. За ове успехе имају да захвале не само своме гласу, него и лепом изгледу. Њихове црне колеге из фаха тенора, баритона и басова за сада су у Европи још врло ретки. Али, можда ће и ту доћи до промена; можда ће пут од „Отела“ одвести до „Тристана“. Тај пут би без сумње био лакши када би сви црни певачи изгледали као Хари Белфаските.

ПОТЕРА ЗА ТИГРОМ WALT Disney



НОВЕ РАКЕТЕ

Амерички научници испитују могућност за конструкцију ракета са „цеоним погоном“. Ове ракете не би свој користан терет гурале испред себе, већ га вукле за собом — по принципу трактора. На тај начин једног дана ће бити омогућено да се у свемиру

користан терет откачи од ракета, као данас вагони од локомотиве. Центар за технологију у Санвелеју, у Калифорнији, врши опите са моделима „цепног формата“ који своје погонске млазне уређаје имају на предњем делу ракете.



НИКОЛКИНА СРЕЋА

Написао: Ј. СТЕКЛОВА

Николка је живео јако скромно. Шта ће му богатство! За дрвене лутке које је правио добијао је мало пара. Међутим, то му није сметало, јер је волео да их прави; уживао је у том послу. У прво време то су биле обичне играчке, али су временом постале тако лепе да су се купци просто двоумили коју од њих да изаберу и купе.

А када је Николка направио Бакицу, са небесно плавим очима, она га је гледала, као да је желела да проговори.

Николка се само почеша иза увета и рече:

— Ох, плавоока Бакице желео бих да postanем богат! Кад бих имао пара био бих славан и познат.

И када је испружио руку да је дохвати и стави крај осталих лутака, плавоока лутка поче да се врти, скаче и наједном одскочи, а уместо ње паде један... два... пуно златника.

Николка од чуда занеме. Гомила златника стално је расла. Прво их је стављао у торбу, а затим поче да их трпа у џак. Од сјаја дуката, почеше да му се магле очи. А кад се последњи златник откопча, као да нешто шкљоцну — некакав звук сличан затварању сандука. Зачу се глас:

— Ето, Николка, живи срећно и радуј се! Само, пази својим занатом се не омеши бавити, док не потрошиш све злато.

— Али, ви сте ми потребни — рече Николка. Уосталом, и без вас ћу живети, а руке ће се мало и одморити.

После тога Николка се попе на пећ. Ујутру, кад се пробуди оиће с пећи и приђе џаку. Извади један златник и помисли: „За њега ћу купити клупицу!“

Кад је купио клупицу, донесе је кући и рече:

— Некад сам морао цео дан да радим, а ето, сада је посао за час готов. Само, не знам зашто сам купио једну клупицу!

Отада Николка поче сваки дан понешто да довлачи у кућу, тако да му стара кућа постаде тесна. Морало се мислити на зидање нове. Зато Николка најми раднике и поче да гради кућу. Стало је ишао и пожуривао раднике. Сам није ништа радио, а и зашто би, кад има толико златника.

Људи су се почели у чуду питати:

— Одакле Николки толики новац? Не сећајући се више Бакице, он рече:

— Кад је умро мој старији брат, оставио ми је у наслеђе доста новца...

Међутим, Николка никад није имао брата.

Па лепо... Кућа је била довршена. Требало је прославити насеље. А дошнине, требало је мислити на женидбу. И Николка прослави насеље и ожени се. Дошнине му се роди син. Радује се Николка: „Ох, како је дивно живети!“

Прошло је извесно време и Николка поче прво да избегава женин поглед, а затим поче да избегава и сина. Нико није могао да схвати такво његово понашање. Отада он поче сваки дан да одлази у шуму. Тамо је стајао дуго, седећи на једном пању. Људи су га гледали и чудили се: „Можда је болестан?“

Па и завидљивци су почели да га жале.

Једнога дана Николка залута у шуми. Нигде у близини није било стазе. Помисли шта да ради. Да виче? И тако лутајући он спази једно дрво-корен. Узе га у руке, загледа са свих страна. Из торбе извади ножич и поче да деља корен. Ускоро се Николкино лице разведри. Бакица ће брзо бити готова.

— Штета што немам потребан алат да је довршим, рече, па се насмеја... Да



нисам досад због тога био тужан? Истина, срце и руке чаме, а ја никако да се досетим.

И кад Николка хтеде Бакицу да стави у торбу, она одскочи у траву и он зачу познати глас:

— Николушка! Морам да те подсетим на наш споразум: „Чим узмеш да радиш вољену ствар, рекла сам ти, пропастиће твоје злато... Бирај!“

— Браћам ти твоје злато... Не желим га... Шта има у њему... Ништа, сем празнине!

После ових речи несташе Бакице, као да је никад није ни било.

Николка нађе пут и крену у село. Тамо више није било његове нове куће, а кад приђе старој, виде жену и сина како роне сузе, оплакујући њега.

— Не плачите! Ту сам. Злато не доноси срећу! Срећа се налази у раду... у раду који волимо!

Николка је опет почео да ради и сазидао је нову кућу. Оженио је сина и добио унуке, али није заборавио да им исприча оно што се њему догодило.



НЕОБИЧАН ШЕТАЧ

Они који добро познају сликарство, можда ће рећи да је то нека фотографија славног сликара Тулуз-Лотрека. Али није тако. Паријани су били пријатно изненађени када су га угледали усред Монмартра. Ускоро је тајна решена. Овај мали човек је глумца Гастон Тико који игра улогу славног сликара, а улицом шета да би био снимљен за француску телевизију.

ОСВЕТА НИЈЕ БИЛА СЛАТКА

Питер Холмс који је казну затвора издржавао у робијашници америчке савезне државе Охајо, одлучио је да се освети надзорнику због тога што је према њему био неправедан. Оголевиши једну електричну жицу-спроводник, он ју је спојио са гвозденим вратима своје хелије. Његова техничка клопка показала се изврсно, само што је уместо омрзнутог надзорника, струја добро стрела директора робијашнице који је дошао да лично саопшти Холмсу да ће ускоро бити ослобођен даљег издржавања казне због свог — примерног владања.

БОЛНИЦА ЗА КЊИГЕ

Прва болница за књиге на свету основана је у Москви. Главна „лекарка“ у овој необичној болници је биолог Рошкова. Она лечи своје „пацијенте“ које су оштетили у ци или их угрожавају термити и други секти. Рошкова такође лечи књиге које је начео зуб времена, као и оне које су због велике употребе прерано „остариле“. Разуме се да су сви ови „пацијенти“ ретки и зато драгоцени примерци.

Болница за књиге има истраживачко одељење као и одсеке за лечење и реставрарање књига и рукописа. Кажу да болници стиже више пријава но што она може да прими „пацијената“.

ЧУН УСРЕД ОКЕАНА

Свет ће се дуго дивити подвизима Тора Хојердала, доктора Бомбара и других смелих морепловаца који су у мало већим једрилицама или на сплавовима препловили огромне површине океана. Слабо је познато да су њихове претече Американци браћа Ендријус извршили такође велики подвиг. Они су се још 7. јуна 1878. године отиснули у маленом чамацу са једрима из Сити Поинта преко Атлантског океана у правцу Европе.

Огромна маса света дошла је да их испрати. Нико од родбине и родитеља није ни помислио да ће их поново угледати живе. Овај подухват изгледао је у очима свих право самоубиство.

Њихов чамац био је дуг свега шест метара, а широк 80 сантиметара.

Још у току првог дана пловидбе захватила их је олуја. Ветар је покидао једра у комаде и два одважна морепловца морали су да се врате на америчку обалу. Једва су живи стигли.

Сви су мислили да ће браћа Ендријус после дванаесточасовне буре, коју су доживели на мору, одустати од својег пуног ловног пројекта.

Међутим, они су били упорни. Пошто су поправили чамац, они су се већ 12. јуна поново отиснули на океан. Од хране су имали само бисквите и усољено месо, а свега две бачвице воде за пиће. Инструменти за навигацију били су им компас и секстант, справа за мерење висине сунца у подне у циљу израчунавања географске ширине и дужине на којој су се налазили.

Време је и овог пута било лоше. Таласи су их засипали, а сунце се није помаљало изнад хоризонта. Два морепловца били су стално мокри и укочени од хладноће.

У више махова бродови, који су их сретали, заустављали



су се мислећи да су посредни бродоломници. Бродски капетани су их љубазно нудили да их бесплатно превезу до најближе луке. Они су пристајали да прже храну и неки топао оброк, али од своје намере нису одустајали.

Требало је имати неизмерну храброст па да одбију такве

понуде. Одважност је била њихова врлина.

Ношен јаким западним ветром њихов чамац је брзо одмицао. Шест недеља после поласка из САД, 28. јула, они су се нашли у каналу Светог Ђорђа. Кула светиља Бишоп Рок забележила је њихов пролазак.

Међутим, то још није био крај њихових muka. Браћа Ендријус чврсто су одлучили да оплове и рт Лизард. Уз обалу су пристали тек у енглеском приморском градићу Мулион Кову. Кад су два бледа, измршавела и брадата човека, која су ходала тетурајући се, изјавили да су прешли Атлантски океан, нико им није хтео поверовати. Морали су да покажу своје исправе, па да се поверује у веродостојност оног што су тврдили.

За оно време то је био нескватљив подвиг. Утолико пре што су два брата били поморци-аматери. Старији је у ствари био фабрикант клавира, а млађи стојар. Упркос признањима која су им долазила са свих страна, стари поморци су им саветовали да се не врате у Америку истим путем. Они су им говорили: „У худљивом океану срећа послужи човека само једанпут“.

Браћа Ендријус су их послушала. Сваки од њих вратио се свом позиву и никад више слично нису покушали.



КОРПА БЕЗБЕДНОСТИ

Радници и чистачи прозора који морају да раде у вртоглавим висинама одушевљени су овом најновијом корпом која успешно замењује скеле, а ипак задовољава услове сигурности.

ПИСАЋИ СТО ЗА СПАВАЧЕ

Једна фабрика намештаја у Одензеу, у Данској, сада је израдила писаћи сто који се за кратко време може да претвори у кревет. У својим рекламним проспектима фирма хвали овај део намештаја као нарочито подесан за сувешне запослене људе који не могу да се отргну од посла.



СТУДЕНТСКА ШАЛА

Пред становнике Белфаста, у Ирској, искрснула је велика загонетка: како је бицикл доспео на врх куће у Барморал авенији? Нико се није усудио да скине возило. Када су познати ветрогасци, они су дошли, насмејали се и рекли: „То није наш посао. Студенти који су га однели горе, могу га и скинути“.

НАЈВЕЋЕ КОКОШЈЕ ЈАЈЕ

Ово што се десило на имању сељака А. Ј. Штикена, у Букстеаудеу, није само прича. Тамо је једна кокошка снела циновско јаје тешко 175 грама. Како се прича, досад најтеже јаје на свету имало је 141 грам. У Западној Немачкој носи око 10 милиона кокошака, а сваких десет година угледа свет по једно „суперјаје“ од највише 130 грама.

СА МАКЕДИНИТЕ 20.000 ГОДИНА ВЕНЕРА ЗЕМЉА

Овако нешто тврдити изгледа заиста невероватно и фантастично. Али постоје индиције које говоре да је ипак могуће да се тако нешто, некада, давно догодило. Један од тих необичних доказа су свакако „Врата сунца“ у Боливији, Рамајана, стари индијски спев на санскриту, затим... има их још доста. Засад да се задржимо на овима.

П ојављују се схватања која су у супротности са нашом данашњом представом о историји људи на Земљи. Ипак, не ради се о неком произвољном тврђењу, о плодовима чисте маште или неком покушају обмане. Реч је, напротив, о хипотезама научника који на основу својих истраживања тврде да ће се, можда, ускоро морати да мењају теорије о постанку и развојку Земље и човека.

Савремена ракета из преисторијског доба

Совјетски археолог А. Жиров отпутовао је 1961. године, по наређењу Министарства за просвету и културу, у Боливију, да би тамо, скоро на граници Перуа, истраживао рушевине праисторијског људског насеља Тиахуанака. Рушевине се налазе на Андима, 3.825 метара изнад морске површине, недалеко од језера Титикака. „То је најстарији

град на свету“ — тврде Индијанци. „То тврди и предање старих Инка“.

И заиста. Тиахуанака је био већ у рушевинама још у доба старих Инка, па чак и у доба Ајмараса, најстаријих становника Анда. Још су и они причали да су Тиахуанаку изградиле „први људи на Земљи“.

Сви научници се не слажу о старости тога насеља, али се сви слажу да је од његовог постанка Земља доживела неколико катаклизми и бар три постопа. Зато неки мисле да је место старо 10.000 до 20.000 година, а неки се не плаше ни цифре 40.000 година.

Међу рушевинама, које су расуте километрима далеко по пустињи, могу се још увек препознати грубо клесани кипови. Ови кипови, као и остаци некадашњих зграда, представљају сада мање-више неодређене гомиле камења. Баш због тога још више изненађује велики споменик, пажљиво исклесан из једног комада стене, висок три, а широк четири метра. Називају га „Врата сунца“. Све што је некад било постављено у Тиахуанаку, макар било исклесано и од најтврђега камена, није се могло одупрети времену, мразу, сунцу, ветру и киши... све, изузев „Врата сунца“. Као да су ти тајанствени људи, који су исклесали врата, хтели да за будућност сачувају своју посланицу, па као да су због тога оплеменили тај камен или га препарирали неким хемијским додатком.

Археолог Жиров је дуго проучавао овај необични камен. Најзад је дошао до овог закључка, како пише он сам: „Проучавање „Врата сунца“ довело ме је на мисао да се ради о једној врсти календара, у коме година има 290 дана и то са 10 месеци од по 24 и 2 месеца од по 25 дана. Тако сам дошао до хипотезе да се заправо ради о години и календару који би одговарао на некој другој планети. Најпре сам покушао са Марсом, али није, ишло, међутим када сам стигао до Венере, најзад се нашао веза.

Да ли то значи да је календар на „Вратима сунца“ Венирски календар? Како су могли знати људи пре толико хиља-



ЦРТЕЖ ЧОВЕКА-ПТИЦЕ ПРЕМА РЕЉЕФУ НА „ВРАТИМА СУНЦА“

да година оно што ми сазнајемо тек од пре неког времена захваљујући нашим изванредно снажним телескопима?“

Јесу ли становници овог тајанственог града били на Венери?

Жиров није хтео да одговори на ово питање. Задовољан се тврдњом да се ради о најстаријем календару на Земљи.

Међутим, директор московског института за астрофизику М. Казанцев побринуо се за друго сензационално откриће. Када је анализирао цртеже на „Вратима сунца“ изненађено је установио да ту може да се ради о васионским бродовима и атомским моторима.

Овим је, наравно, проблем постао још замршенији, а у исто време с њега се скидао вео тајне. „Врата сунца“ су заправо „Венирски врата“. Далеко је дошао и до следеће констатације: становници Тиахуанака нису могли у то давно време цртати машине и то тако, да би се скоро могло рећи да су их скицирали у неком савременом фабричком бироу. Ти људи су цртали машине док су се њихови савременици, у другим крајевима света, борили каменом секирама са мамутима, бизонима или пећинским медведима. Тако долазимо до хипотезе да су ти људи, или њихови преци, познавали васионске бродове.

Нарочито је интересантан цртеж једне компликоване на-

праве која би могла бити мотор на вијак, а која невероватно подсећа на цртеж јонског мотора кога је тек пре кратког времена успела да изradi америчка фабрика Хјуз.

Рељеф човека-птице на „Вратима сунца“ је, према мишљењу Казанцева, заправо слика „човека“ из космичког брода, обученог у његово специјално свемирско одело. На њему се лепо виде многобројни технички елементи, међу њима и они за које би се могло рећи да су јонски мотори.

Ева је дошла са друге планете

Сва ова за нас доста невероватна тумачења и тврђења добила су недавно своју веома занимљиву илустрацију. Један од потомака шпанског историчара Гарсије де ла Вега (1550 год.) објавио је исечке из неких његових рукописа. Ради се о рукописима који су неким чудом измакли уништењу инквизиције и који на свој начин потврђују садашња совјетска открића. Он у њима тврди да му је успело дешифровати натписе на „Вратима сунца“ на којима, наводно, пише:

„Пре неких пет милиона година, када нашој планети још није било људских бића, већ само необичне животиње, са неба се спустио на сунчано острво Титикака, у Боливији, блештећи свемирски брод. Из тог свемирског брода је иступила жена која је била веома слична данашњим

женама, само је имала више купасту главу, велике уши и само по четири прста, међу којима је била кожа. Име јој је било Орејона. Дошла је са Венере где је поднебље доста слично нашем на Земљи. Орејона је на Земљи тражила крај где је атмосферски притисак приближно исти као на Венери. Зато је изабрала високе врхове Анда и највише море на свету — језеро Титикака. Када је завршила своје посланство или када јој је било доста боравка на Земљи, опет се укрцала на свој свемирски брод и одлетела на Венеру...“

Тако је, наводно, цртеже на „Вратима сунца“ протумачио шпански историчар. Истина, у то време имао је на располагању многе документе, цртане и писане, старих Инка као и разне друге податке, на основу чега је могао и да напише и протумачи овај натпис а које је све касније инквизиција уништила, јер су износили јеретичке истине које су биле у супротности са учењем римокатоличке цркве.

Атомски рат у преисторији

У индијском спеву Рамајани, старом више од 3000 година, писаном на санскриту, говори се о необичном оружју које су употребљавали краљевци и богови у међусобним бојевима. Та необична оружја, према описима, потпуно одговарају атомским бомбама и реактивним метелицама. У том спеву можемо прочитати и овакве описе битка:

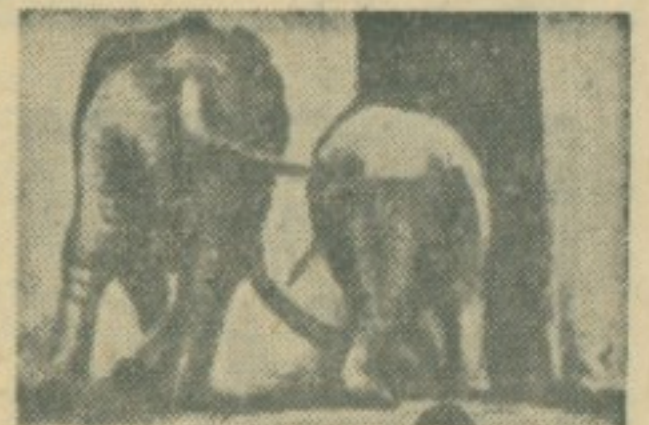
„Летеће машине Вимана биле су округле. Кроз ваздух су се кретале помоћу живог сребра (живе), које је стварало снажан погонски ветар...“ И даље: „Људи који су живели у Виманима могли су ванредно брзо да савладају огромне раздаљине... покоравали су се пилотовој вољи и кретали навише и наниже, напред и назад, зависно од тога како је била окренута и нагнута машина...“

У ратовима чији је јунак био Рама, експлодирале су бомбе „које су уништавале градове и стварале тако јаку светлост као 100.000 сунца. Тада се дизао ветар и огањ из тог страшног оружја, сагоревао је слонове и војнике,

која и коње, а да се уопште није могао видети, јер је био невидљив. Од тог огања су људи опадали нокти и коса. Да би се спасли од тог страшног огања, војници су журили у реке да би се умилли и опрали све чега су се морали дотаћи...“

За овај опис не одговара дејству атомске бомбе, а мере за спасавање од тог „страшног огања“ деконтаминацији која се и у данашње време предвиђа — прање текућом водом!

Сва та чудна открића наводе на мисао, и то сада кад се људи спремају за путовање на Месец и друге планете, да треба дозволити могућност да је до сланих путовања долазило и раније, само из супротног смера. Зашто би било немогуће да људи кроз неколико стотина или хиљада година због појачане радијације напусте Земљу, јер на њој више неће моћи живети. Преживели ће отићи на друге планете, где су за то већ припремили терен и тамо се настанити. Кроз хиљаде година, када на Земљи нестане убиствене радијације, лако се могу вратити на њу. На њој више неће бити људи и они ће почети нов развојни циклус.



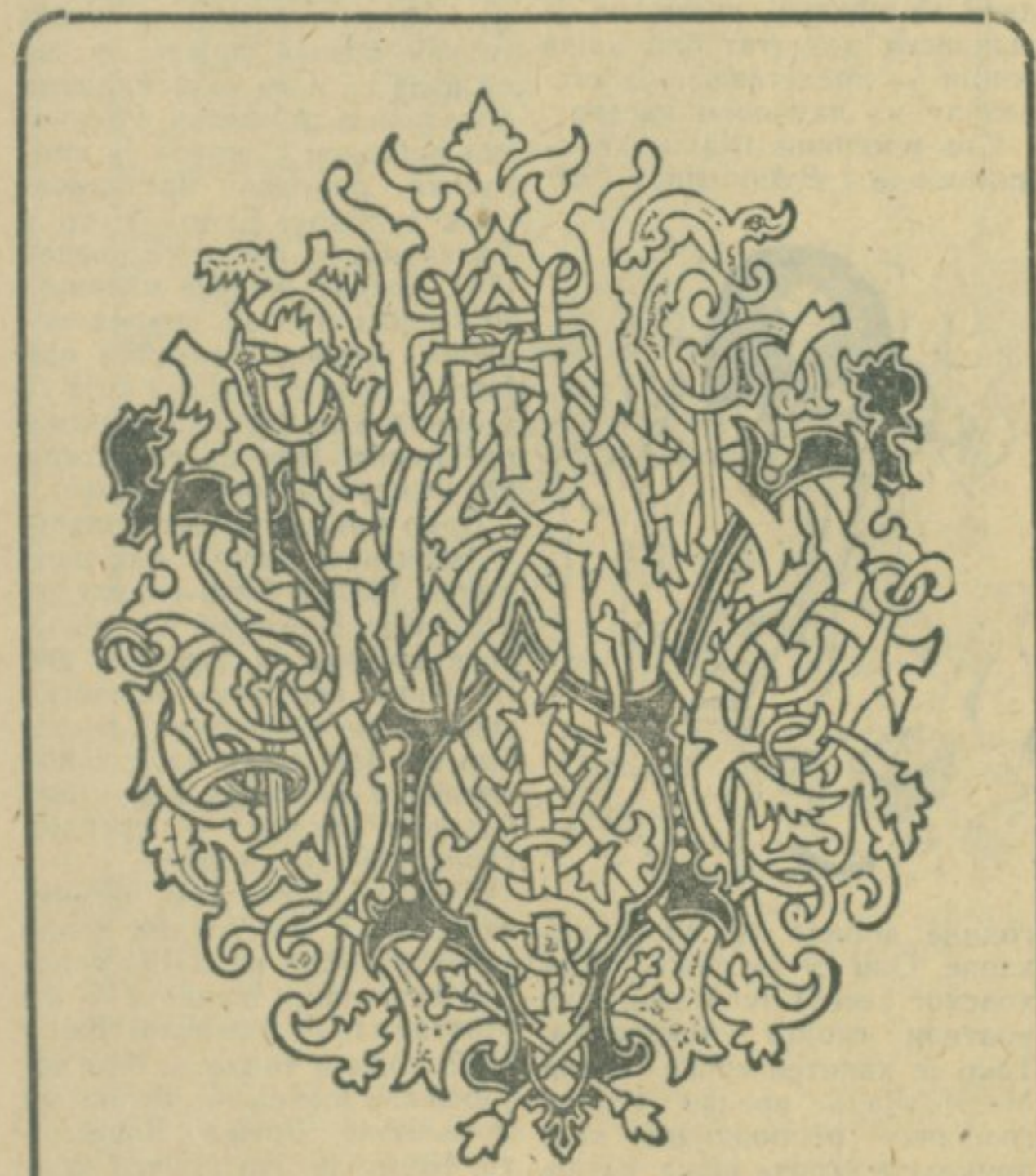
СЛОНОВИ И ЈЕЖ

Недавно је за време једне шетње улицама аустријског града Клагенфурта, циркуска слонича Жана приметила миша и, претрашена, стала је да бежи.

Познати су и други случајеви када су слоновци, главом безобзице, бежали при сусрету с бољикавим прасетом или језом, као што је представљено и на овом снимку.

ШЕТЊА СА 30 ПАСА

Седмдесетогодишња Енгле скиња Ворд из једног гралића у грофовији Камберленд, велика је љубитељка паса. У њеном дому живи више од тридесет чистокрвних паса различитих раса који за дан поједу око сто килограма хране. Како она није у могућности да их сама исхрањује, у томе јој помажу други љубитељи паса из града и грофовије. Ипак, најтеже је извести у шетњу читав овај чопор „чистокрвних“ и сачувати их од радозналости обичних паса-скитница.



НЕКОГ НИЈЕ МРЗЕЛО

Докон свет свачим се ба- абецеде и да од тога на- ви. И ова слика илустра је прави орнамент, који ви- таког рада. Неког није мрзело да употреби слова дите на слици.

Туризам пре сто година

О туризму, као важној привредној грани, почело се водити мало више рачуна тек између два рата, али је туризам узео великог маха и добио свој прави смисао тек после овог рата. Међутим, још пре сто година промет странаца био је развијен у Швајцарској, Италији и другим западноевропским земљама. О томе најбоље сведоче путописи Љубомира Ненадовића (1826—1895), које је писао у то време.

У нашим крајевима, релативно доста рано, штампан је и један добар водич о Плитвичким језерима што доказује да је и тада било интересовања за туризам. Још 1899. године у Српској штамарији у Загребу штампана је књига под насловом „Плитвичка језера и њихова

околина“. Књига нема име писца, него само његову шифру: К. Д. М. Ову књигу наградила је Матица српска. У њој има и неколико слика из области фолклора као и илустрације хотела и гостионице.

У приказу ове књиге, који је објављен у „Бранковом колу“ (1899), између осталог се каже и ово:

„Туристе нека виде, осим других гостиона којих тамо има, као што је путничка кућа, грађена 1852. и Делићева гостионица. Код Прошћанског језера има нови хотел грађен 1859. године са великим трошковима, а дигло га је друштво за уређење Плитвичких језера“. Овај хотел био је дуго времена једини у овом крају, али је између два рата уништен пожаром.

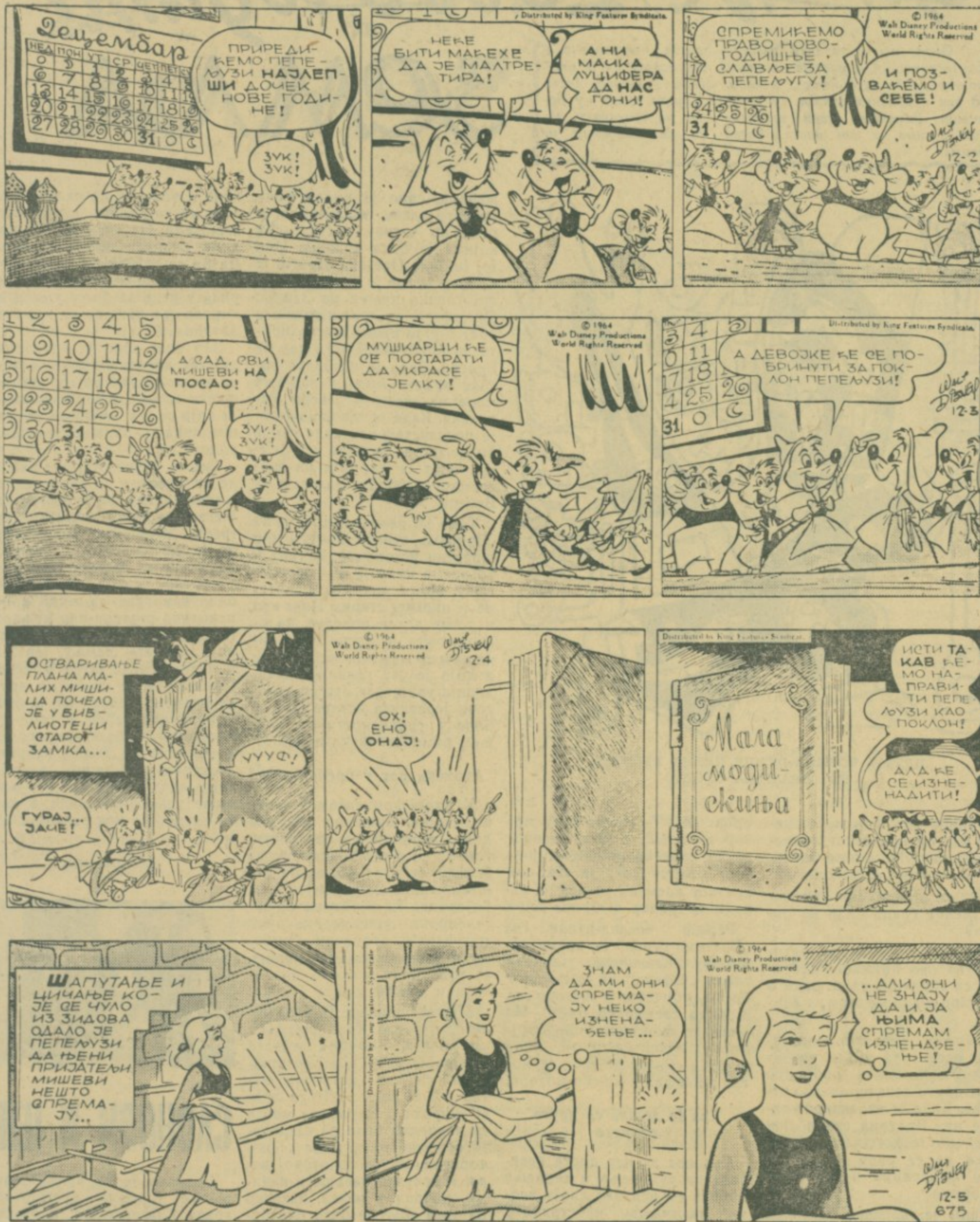


МАЂИОНИЧАРЕВ ШЕШИР

Мађионичарев шешир је, заједно са звездастом шаром на њему, нацртан у једном потезу. Покушајте и ви да га нацртате на исти начин. Само пазите: ниједна линија не сме бити повучена два пута.

ПЕПЕЉУГИНА НОВОГОДИШЊА ПРИЧА

WALT DISNEY



ШАХОВСКЕ НАГРАДЕ

Уобичајено је да се на шаховским такмичењима додељују награде. Пехари, заставице, плакете и многи други предмети представљају признање шаховским мајсторима за вишемесечне припреме и постигнути успех. Понекад организатори турнира награђују све учеснике без обзира на постигнути резултат. То се нарочито чини на шаховским олимпијадама када је само учествовање важније од постигнуте победе. И шахисти не остају дужни својим домаћинима, па им предају поклоне. Тако поред табле са убележеним победама, поразима и нерешеним играма, остају награде и поклони проткани најтоплијим људским жељама.



талном вазом, а Уншикер — кристалним сервисом.

Традиционални турнири у холандском граду Бевервајку увек су пуни интересантности. У том „шаховском граду“ шахисти добијају награде још пре почетка турнира. Приликом извлачења бројева бира се, по жељи, поклон који се налази на столу судије турнира. У поклону се налази број места на турнирској табели помоћу кога се одређује распоред кола.

На турниру 1962. године у Бевервајку победио је др Петар Трифуновић. За награду је примио пехар на коме је било угравирано име љубимца холандског шаха другогла сираног Донера. Ова чудна грешка има малу предисторију. У последњем колу Трифуновић је ремизирао са америчким велемајстором Бизгајером и завршио турнир са 6 поена. Довер је имао 5,5 поена, али је била у току његова партија са земљаком Ван Шелтингом. Организатори су очекивали сигурну победу Довера, па су гравери још у току партије обавили свој посао. У поштованој турнирској борби Ван Шелтинга однео је

Награду за најлепше шаховско остварење на турниру први су увели Американци. Повод им је дала партија између енглеских мајстора Берда и Мезона на међународном турниру у Њујорку 1876. године. Игра Берда одликовала се лепо вођеним нападом коњима који су названи „апокалиптичним коњима“. Отада се награда за најлепшу партију редовно додељује на шаховским турнирима.

На последњем такмичењу у иностранству — Турниру шаховских ветерана у Цириху 1962. године, победио је Бора Костић заједно са Гробом. На турниру је било 10 учесника и сваки од њих је добио награду по једноставном кључу: за победу 50, за реми 20 и за пораз 15 франака. Гости из иностранства добили су и пошвајцарски ручни сат. Изузетне награде су добили Костић, Гроб и Цимерман: по једну велику кутију Хавана-цигара.

Костић је добио мало необичну награду још 1919. године играјући меч са Капабланком у Хавани. Било је уговорено да ће Капабланка добити 4.000, а Костић 1.000 долара без обзира на резултат меча. Играјући са великим противником у тешким условима тропског поднебља он је изгубио меч са 5:0. Рачунски за сваку изгубљену партију накнада је износила равно 200 долара. Оба партијера су у то време били калди дати за првака света, па је шаховски резултат био најважнији — представљао је степену ка највишем наслову.

Сви учесници Шаховске олимпијаде у Дубровнику 1950. победу, али је тиме трајно изненадио организаторе! Време на њега било, па је „Донеров пехар“ морао да припадне оном коме је било суђено. За двадесет девети рођендан Никола Каракалајић је добио редак поклон. На Десетом шампионату Југославије у шаху, на дан 26. фебруара 1955. године начинио је реми у партији са Глигорием. То му је било довољно да освоји титулу првака државе у шаху и да са њом једновремено прослави и рођендан. И енглески шампион Пенроуз је прославио рођендан на шаховском турниру. Било је то у Холандији, у граду Еншедеу 1963. године, кад је навршио 30 година. Поред других поклона, његови шаховски пријатељи дали су му два кола су асоцирала на језичко значење презимена. Пен на енглеском значи перо, а роуз — ружа.

Прво првенство Југославије у дописном шаху, одиграно током 1953. и 1954. године, освојио је Божидар Кажић. У знак сећања на успешну дво годишњу шаховску преписку „шаховски маратонац“ је добио од Завода за израду новчаница у Београду леп и симболичан поклон — сребрну гарнитуру за писање. Старим шаховским организаторима и мајсторима предају се награде на најмасовнијим скуповима шахиста — фестивалима. У Врњачкој Бањи 1962. године топло је био поздрављен шаховски радник из Зрењанина, Фрања Кечкметић. Њему је био уручен кристални пехар. На Бледу је 1963. године била запажена се да фигура учесника многих турнира немачког мајстора Ахеуса. Он је био изненађен када је на завршној свечаности позван да прими поклон. То је била пажња према његовим годинама проведеним за шаховском таблом.

Професор Ранкорн из Енглеске недавно је дошао до необичног открића: напон електричне струје која пролази кроз подморске телефонске каблове у Пацифику мења се зависно од плимe и осеке. Мерења вршена у различитим време показала су да електрични напон варира од 1 до 2 волта а максимум је био забележен за време плимe. У том моменту, обављени трансатлантски разговори најбоље су се чули. Ради се вероватно о једном феномену изазваном покретима мора у земљиним магнетском пољу.



победу, али је тиме трајно изненадио организаторе! Време на њега било, па је „Донеров пехар“ морао да припадне оном коме је било суђено.

За двадесет девети рођендан Никола Каракалајић је добио редак поклон. На Десетом шампионату Југославије у шаху, на дан 26. фебруара 1955. године начинио је реми у партији са Глигорием. То му је било довољно да освоји титулу првака државе у шаху и да са њом једновремено прослави и рођендан. И енглески шампион Пенроуз је прославио рођендан на шаховском турниру. Било је то у Холандији, у граду Еншедеу 1963. године, кад је навршио 30 година. Поред других поклона, његови шаховски пријатељи дали су му два кола су асоцирала на језичко значење презимена. Пен на енглеском значи перо, а роуз — ружа.

Прво првенство Југославије у дописном шаху, одиграно током 1953. и 1954. године, освојио је Божидар Кажић. У знак сећања на успешну дво годишњу шаховску преписку „шаховски маратонац“ је добио од Завода за израду новчаница у Београду леп и симболичан поклон — сребрну гарнитуру за писање. Старим шаховским организаторима и мајсторима предају се награде на најмасовнијим скуповима шахиста — фестивалима. У Врњачкој Бањи 1962. године топло је био поздрављен шаховски радник из Зрењанина, Фрања Кечкметић. Њему је био уручен кристални пехар. На Бледу је 1963. године била запажена се да фигура учесника многих турнира немачког мајстора Ахеуса. Он је био изненађен када је на завршној свечаности позван да прими поклон. То је била пажња према његовим годинама проведеним за шаховском таблом.

Професор Ранкорн из Енглеске недавно је дошао до необичног открића: напон електричне струје која пролази кроз подморске телефонске каблове у Пацифику мења се зависно од плимe и осеке. Мерења вршена у различитим време показала су да електрични напон варира од 1 до 2 волта а максимум је био забележен за време плимe. У том моменту, обављени трансатлантски разговори најбоље су се чули. Ради се вероватно о једном феномену изазваном покретима мора у земљиним магнетском пољу.

ТЕХНИКА БЕЗ ОПАСНОСТИ

У многим лабораторијама прошлог века није било средстава за заштиту од експлозија. Није их било ни у лабораторији Шарла Адолфа Вирца (1817—1884) у Медицинској школи у Паризу.

Једног дана неки пријатељ срео је Вирца који се, забринута лица, нервозно шетао по малом тргу испред лабораторије. На питање шта ту ради Вирц је одговорио:

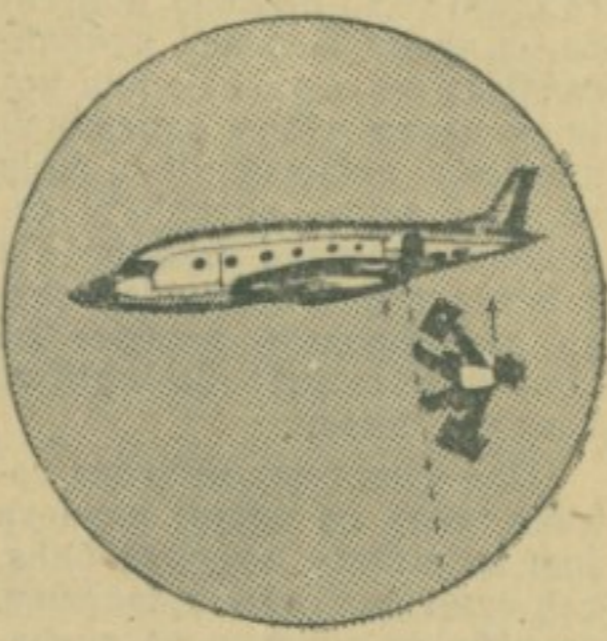
— Чекам резултат опита!

Ко је шта пронашао?

КО ЈЕ ШТА ПРОНАШАО?
 ПЕТ ПРОНАЛАЗАЧА,
 ПЕТ ПРОНАЛАЗАКА...
 ПАЗИТЕ! МОЖЕТЕ ЛИ НЕ ОТВАРАЈУЋИ ЛЕКСИКОН
 ДА ПОГОДИТЕ КОЈИ
 ИЗУМ ПРИПАДА
 КОМ ПРОНАЛАЗАЧУ?



Одговор: Грахам Бел — телефон (1-2); Едисон — свјетлост (2-3); Фултон — број на пару (3-4); Данлоп — гума (4-5); Јансен — микроскоп (5-6).



БЕЗ СПУШТАЊА АВИОНА

се то изводи. Пилот избаци свом будућем путнику контејнер у коме се налази одело за спасавање, опна једног ваздушног балона, резервоар са згуснутим гасом и дугачко најлонско уке. Један крај тог укета причвршћен је за одело за спасавање, а други за ваздушни балон. Обухваши одело за спасавање, човек отвара вентил на резервоару с гасом и ваздушни балон почиње да се надувава. Балон се диже увис вукући за собом и најлонско уке. Уловивши уке помоћу специјалне направе сличне виљушци, пилот повећава висину, а затим подиже до авиона свог путника.

КРИВА ЈЕ ОСЕКА

Професор Ранкорн из Енглеске недавно је дошао до необичног открића: напон електричне струје која пролази кроз подморске телефонске каблове у Пацифику мења се зависно од плимe и осеке. Мерења вршена у различитим време показала су да електрични напон варира од 1 до 2 волта а максимум је био забележен за време плимe. У том моменту, обављени трансатлантски разговори најбоље су се чули. Ради се вероватно о једном феномену изазваном покретима мора у земљиним магнетском пољу.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ



ОЛОНЦЕ ЈЕ МРТАВ

Истог дана, гувернер објави народу: „Послао сам по руку краљу Шпаније у којој сам му јавно да је страшни пират звани Олонце мртав! Наша звона, која су тако често звонили на узбуну због свирепих флибустира, ударају сада да би славила његову смрт.“ Гусарским бродом је заиста командовао страшни Олонце. Три дана су зато становници Кампеша славили победу над његовом посадом и његову смрт.

ГУСАРСКА ПОДВАЛА

Узбуна у Кампешу: — Једног јулског јутра 1657. године Кампеш, мали град на мексичко-атлантској обали, био је пробуђен звоном звона и ударањем у добаш: један гусарски брод се приближавао и поред буре која је трајала већ три дана. Гарнизон се припремио за борбу а становници већ заплашени ранијим терорима, почеше да се спремају за бекство у унутрашњост земље (Прва слика). Бродолом на плажи: — Али гусарски брод није ни помишљао да нападне Кампеш. Бурна је била поломила ланце на његовој крми и брод се окретао укруг у вировима таласа, док је већ исцрпљена посада узалуд покушавала да управља њиме. Шпански официри посматрали су сада без страха

ладачку борбу брода са помахниталим таласима. То је била права олупина, безопасна, коју су таласи гурали ка обали. „Ниједан се није извукао“: — Брод се био насукао на саму плажу Кампеш. Шпански војници се пожарише ка бродоломницима који су се управо дочепали копна. А за њима се изненада појавише шпански цивили наоружани вилама, ножевима, пиштољима и старим ловачким пушкама. Борба је била кратка, јер су гусари били превише исцрпљени у борби са стихијом. Просто су били масакрирани. „Ниједан се није извукао“, викали су шпански војници враћајући се у град, а становништво Кампеша радосно је примило ту вест.



ТАЈАНСТВЕНИ ВОЈНИК

Свечаности су трајале три дана. Међутим, у Кампешу један човек, јако крупан војник четвртастих рамена, није учествовао у овом празновању: држао се по страни. Испод тешког шлема и сувише узане униформе, пажљиви посматрач могао би у њему да препозна чувеног Олонцеа. Пират је избегао покољ и пребукао се у одело једног Шпанца убијеног за време борби на плажи Кампеша.

ОСЕДЛАНИ НОС

Обично се сматра да историја наочара почиње од приче о кратковидом господару Рима — императору Нерону. Према тврђењу савременика, Нерон је гледао борбе гладијатора кроз углачани смарагд. Међутим, часопис „Твоје здравље“ који излази у Источној Немачкој оповргава ову верзију о пореклу наочара тврдећи да „зелени монокл“ римског диктатора није изо-

значај Бон-ал-Хаисамовог открића и оно је потонуло у заборав. Тек после две стотине година, у 13. веку, латински превод Бон-ал-Хаисамовог дела доспео је у руке енглеског монаха и филозофа Родера Бекона. Овај научник у калуђерској ризи сложио се са закључцима арапског колеге и 1267. године изнео је своје мишљење: „Могућно је начинити идеалну справу за старце и људе са гла-

ка из 14. века. Уметник је представио човека који чита. Са слике се јасно види: наочари тог времена имале су само једно стакло. Да би се нос оседлао, да би се конструисао „назер-рајтер“ — јахач на носу — како је некад у Немачкој у шали називан онај мали део који спаја два стакла, биле су потребне многе године рада.

Конструкција наочара стално се мењала. У почетку су стакла урамљивана у дрво и међу собом повезивана танком дашчицом. После дрвеног оквира стали су се употребљавати гвоздени, златни и сребрни рамови, као и они од слоноваче. Наочаре су тада могли да користе само богати људи, јер је израда била још веома скупа.

Покушавајући да наочаре „одрже“ на носу поручиоца, мајстори су за спољашње ивице рамова причвршћивали врпце, а затим кожне ременчиће који су се омотавали око ушију или везивали на затиљку. Неки оптичари покушавали су да наочаре поставе на врх носа. Такве наочаре нагониле су оне који су их носили да држе главу готово забачену и да кроз стакла гледају читав свет са изгледом страховите гордости и презира. Као реакција на то преселиле су се наочаре, сада снабдевене пртезачима на опругу, на корен носа. Такве наочаре познате су под називом цвикери или пенсне.

Рекло би се да су наочари „узјахале“ човеку на нос за вечита времена. Али, није тако. Оне се већ журе да га напусте. Успеси физике, медицине и технике омогућују да се израђују такозвана контактна сочива која се стављају испод очних капака, непосредно на очну јабучицу. Кроз сто година овакве наочаре ће вероватно потиснути све друге конструкције и људи трећег миленијума посматраће да наше фотографије људи са наочарима са истим чуђењем којим ми данас посматрамо дела старих уметника који су на својим сликама овековечили давно минуле етапе у развоју наочара.

МОДА КРУЖНИХ ЗГРАДА

И Келн ће ускоро имати своју кружну зграду. Према пројекту једног келнског архитекте зграда би била висока 100 метара, имала 25 спратова и 250 станова.

„Хватање за прашину“

У Хамбургу су ових дана инсталиране специјалне справе за „хватање прашице“. На њима ће моћи да се прочита степен загађености у граду.



штравао вид, већ је само штитио очи од заслепљујућег јужног сунца.

Према мишљењу овог часописа, историја наочара почиње од XI века. Први научни опис људског ока дао је арапски лекар Бон-ал-Хаисам и у том опису на једном месту каже да кроз двоструко испупчено сочиво сваки предмет изгледа много већи.

Ово откриће арапског лекара отворило је пут проналажењу наочара, али... Савременици нису могли да схвате и оцене

бим видом!“. Треба претпоставити да су се убрзо после тога појавиле прве наочаре са стаклима које су израдили најбољи стаклари на свету — чувени венецијански мајстори.

Израда наочара била је, вероватно, тешка и у почетку праћена честим неуспесима. О томе сведочи занимљива чињеница: године 1300. велики савет Венеције осудио је низак квалитет стакла за наочаре. Такво стакло може се видети на једној слици Томаза де Мадоне, уметни-



ДЕЦО — ДЕЦО!

Најлепши поклон који вам ваши родитељи могу дати о предстојећим празницима јесте ова књига.



У њој ћете сазнати готово све о творцу ваших омиљених јунака: Микија, Шиле, Плутона, Белке, Хорација, Паје Патка и његових сестрића, Снежане, Петра Пана, Три Прасета и других.

Књига је илустрована цртежима ликова ваших миљеника, на лепој хартији, са заштитним, лакираним омотом у боји.

Ако ваши родитељи попуне и пошаљу наруџбеницу одмах, књигу ћете добити кроз 3—4 дана.

Издавачком предузећу »РАД«

БЕОГРАД — МОШЕ ПИЈАДЕ 12

П. 3.

Овим неопозиво поручујем књигу
МОЈ ОТАЦ ВОЛТ ДИЗНИ

Износ од 900 динара одмах по пријему књиге и рачуна, уплатићу на ваш текући рачун број 101-112-1-75.

име, очево име и презиме

занимање

Место, улица и број

потпис купца

датум

ПИНГВИНИ



МЕСТО ГДЕ СЕ ЗВИО ОВАЈ ДОГАЂАЈ НА ДРУГОМ ЈЕ КРАЈУ ЗЕМЉЕ, ГОТОВО ПОД НАШИМ НОГАМА. ТАМО СЕ НАЛАЗИ НЕОБИЧАН КОНТИНЕНТ — АНТАРКТИК, ПОКРИВЕН ЛЕДОМ. ТЕШКИ ЛЕД СА СРЕДИНЕ КОНТИНЕНТА ПОЛАКО, ПОЛАКО, КЛИЗИ ПРЕМА ОВАЛАМА И, ЛОМЕЊИ СЕ, ПАДА У ОКЕАН. С ТРЕСКОМ, СА СТРАШНИМ ПЉЕСКОМ ПАДАЈУ ЛЕДЕНЕ ПЛАНИНЕ У ВОДУ.



Када код нас почиње зима на Антарктику почиње лето. Оно је једва нешто топлије од наше зиме, али је ипак лето и у то годишње доба са океанских острва ка леденим обалама крећу јата пингвина. Њихов пут је дуг и опасан. Час наиђе бура, час их ајкуле нападају; пингвини немају куда да умакну: крила-веса неће их подићи у ваздух. Али, зато је лепо када допливају до циља. У белим кошуљама и белим панталонама, у црним капутима, гомиле пингвина шетају по леу, по блиставом снегу, а кад оладне, загнуће се у океан и набују рибу. Пингвини постају господари ледене пустиње.

Неко може помислити да пингвини долазе ту да би постали господари Антарктика. Јер, има неумника којима је смисао живота постати господар нечега! Али, пингвини нису такви. Они се отискују на пут по океану из љубави према пингвиницима. На острвима пингвиницима прети опасност од многих непријатеља. А овде их нико неће дирати. Међу онима који су допливали на ледену обалу био је и пингвин Пин-Гвин. Као и друге птице, и он је сneo јаје. Знао је он да ће се пингвиници излећи, ако јајету буде топло. Пин-Гвин је крилима, као рукама, приљубио јаје уз трбух и предао га почео загревати. Тешко је лећи и држати јаје притиснуто уз трбух и пингвин је због тога више стајао. Није му било досадно: стајао је и мислио како ће његов пингвиници доћи на свет, како ће дивно заједно да живе.

Пингвина је мучила глад. Није јој већ много дана. И Пин-Гвин је одлучио да једном оде да улови коју рибу. Он то не би учинио да је то било потребно само њему. Учинио је то за будућег пингвиницима кога је већ волео више него ишта на свету: гладна птица је хладна, а јајету је потребна топлина.

Поред Пин-Гвина стајао је и Пинг-Вин, незграпан дебељко веома великих шапа. Он је такође грејао своје јаје. Пин-Гвин га замоли да му припадне на јаје и Пинг-Вин пристаде.

Јаје је лежало на тлу крај великих Пинг-Винових ногу. И догодило се да је неспретни дебељко, премештајући се

са ноге на ногу, закачио јаје и оно је стало да се котрља. У почетку се котрљало полако, затим све брже и брже. Пинг-Вин је прво ишао за њим, а затим је потрчао. Али, крила су му била заузета и Пин-Гвиново јаје је упало у једну дубоку пукотину — и нестало.

Пинг-Вин само што није полудео од јада и страха. „Шта да радим, шта? — мислио је и трупкао ногама. А тад му је поглед пао на један камен. Био је баш као нестало јаје: јајаст и гладак. И Пинг-Вин даде тај камен Пин-Гвину када се овај вратио.

„Како је отежало јаје — помислио је Пин-Гвин стежући га уз свој топли трбух. — Излећи ће ми се сјајан пингвиници, велик као ја. Дивно ћемо живети...“

Дошло је време и у многим јајима истовремено се зачуло поклање. То су пингвиници својим кљунићима ударили у љуску као да траже дозволу

да изиђу у велики свет. Дозволили су им, разуме се. И они су се извукли из тешких љусака на светлавави лед, на морски ваздух, на сунце. „Кад ли ће да закуца мој јунак? — помислио је Пин-Гвин. — Али, ништа. Ја сам стрпљив. Чекаћу“. И он је чаршће приљубио камен уз себе.

Пингвиници су приметно радли. Више нису врсколи, умели су да изговоре све гласове, чак и „р“. Многи су научили да пливају и роне, а неки су сами и рибу ловили. Одрасле птице у групама су одлазиле до Пин-Гвина и питале га може ли се новорођенце ускоро очекивати. „Стрпите се — одговарао је он. — Мој пингвиници није брзоплет. Разгрејао се тамо, јогунца, не излази му се на свет“. Говорио је то мирно, мада му је срце већ давно било пуно узнемирености.

Једна птица је чак изрекла Пин-Гвину своју сумњу: Не др

жи ли то он камен уместо јајета? Ах, како се Пин-Гвин наљутио! Отерао је бесрамника и дуго је за њим докикивао погрде. А увече, када би сви пингвини причали бајке пингвиницима који су се уз њих приљубљивали, и Пин-Гвин би почињао да прича бајку. Причао је гласно да би је пингвиници и кроз љуску чуо.

„Пингвиници не хтеде из јаја да изиђу.“

И читао живот, тврдоглаво, преседео је у љусци.

Он никад не виде ледене грудве.

Он никад не проба свежих риба. Поларни ветар није му чупао перје.

Родитељи с њим никад муке нису имали.“

Пин-Гвин је причао ову причу и сам је веровао да ју је и птичи чуо. Велика радост испунила је пингвина. И он је после толико времена први пут заспао, уснуо је стојећи и снажно притискујући уз себе ка-

мен. Пробудивши се, Пин-Гвин се с каменом догегао до обале океана.

— Чујеш ли овај непрекидни шум? — питао је. — То шуми океан. — И објашњавао је, као слепом. — Океан није тврд. Ако станеш на њега, пронађеш и из белог света доплешеш у зелени, међу рибе. А рибе су као уске ледене лунице, исто се тако светлуцају. А има и китова. Они личе на црно велико камење. Код њих из главе шикља водоскок. А знаш ли ти шта је то водоскок? — Питао је Пин-Гвин нагнућући се према камену. — То је велико пераје од воде.

Једном је Пин-Гвин положио на тле свој камен и овај се закотрљао. Пин-Гвин га је зауставио и шљепнуо као што би понекад и други пингвини шљепнули своје непослушне пингвинице.

— Знаш ја, тебе то не боли, обешечаће. Ти си у љусци — гуњио је при томе. — Али за

памти: чим се излежеш, излупаћу те на мртво име.

Дебељко Пинг-Вин све је то гледао и слушао. Биле му је тешко да Пин-Гвину каже истину и зато је прешао у друго јато које је живело иза ледене планине.

Међутим, лето је прохујало. Млади се пингвини више нису могли разликовати од старих. Сви су већ почињали да се спремају на путовање ка својим острвима. Овде је постало сувише хладно, наишли су ветрови и снегови. Да, требало је пожурити!

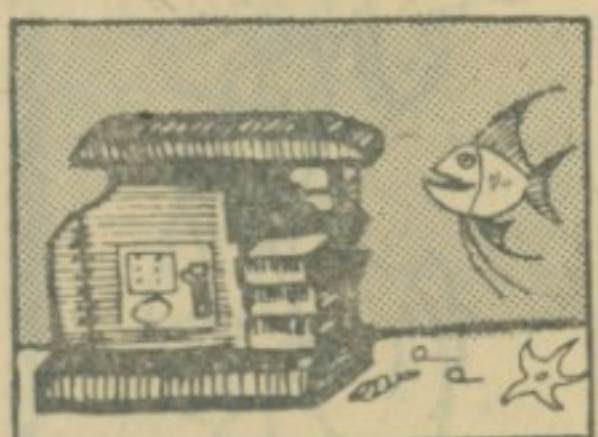
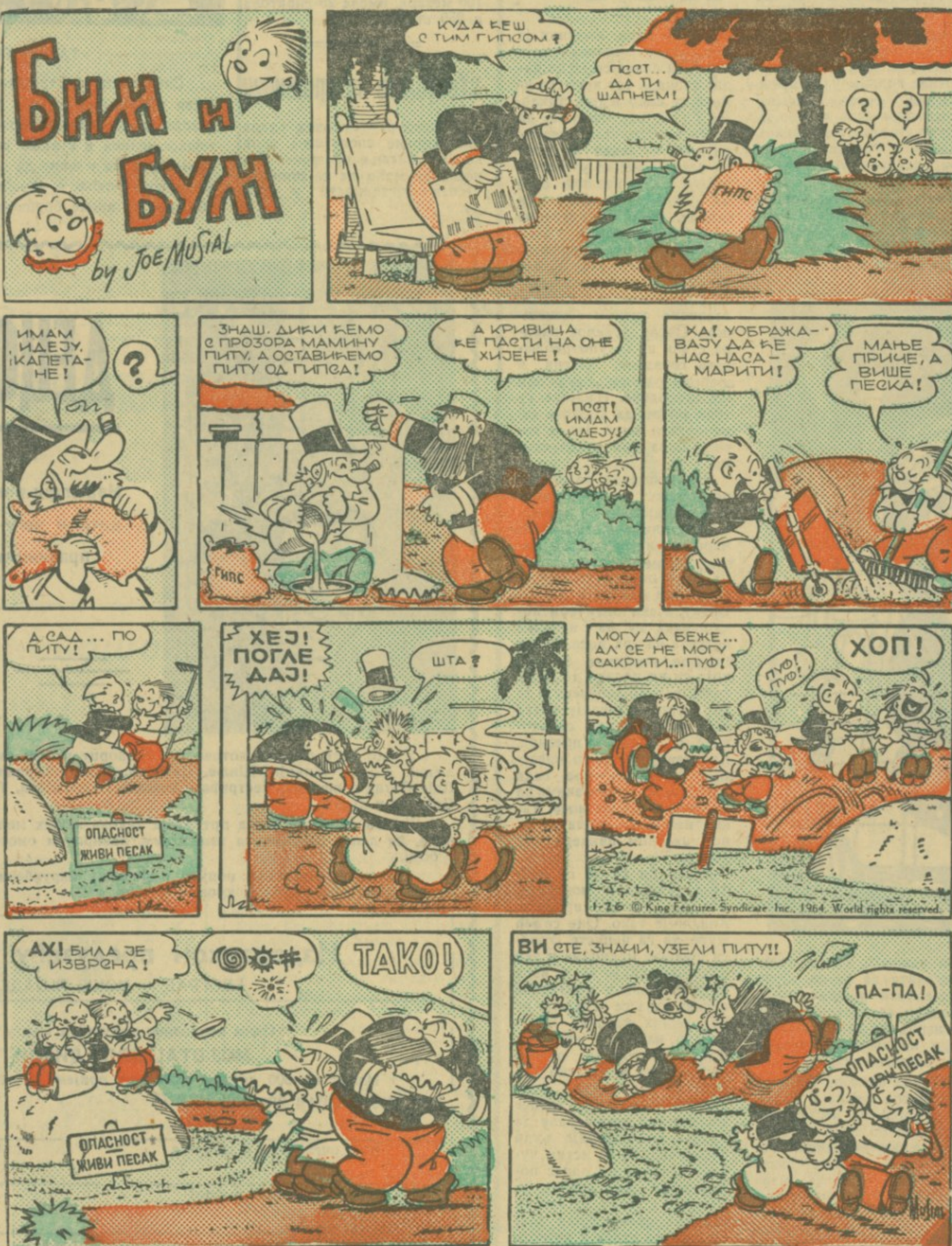
Једног дана, када се океан благо таласао, пингвини су се с леда спустили у воду и отпливали. Ледена обала опет је постала бела-белцата. На њему се црнела само једна тачка — црнео се Пин-Гвиново капутчић.

Пин-Гвин није знао шта да ради. Он је, као свака птица, осећао приближавање страшне антарктичке зиме: она не штеди никог живог. Али, и пливати је било опасно: јаје је тако тешко. „Остати на леденој обали — размишљао је Пин-Гвин — значи осудити пингвиници на смрзавање. — Отпливаћу. У томе лежи једини његов спас. Да, баш је штета што се ни до сад није испунило...“

Пин-Гвин је нашао место где се лед постепено спуштао према води. Лагано је пришао води, крилима је још јаче стегао камен и — запливао. Читаво Пин-Гвиново тело нашло се у води; на површини је остала само глава, само растро рени кљун који је гутао ваздух, само два црна узнемирена ока. Ништа — бодрито је себе Пин-Гвин — допливаћу по лако.

Био је већ далеко од обале када је схватио да нема више снаге. Кренуо је натраг и, лагано тоући у зелену воду, упутио се леденој обали. Пин-Гвин је знао да никад више неће угледати ни лед ни сунце.

У свему томе могао би да ужива још многе године ако би испустио камен. Али, Пин-Гвин је био уверен да то није камен, већ јаје с малецним, још нерођеним, али изнад свега вољеним пингвиницим. Вода која је окружавала Пин-Гвина постајала је све тамнија и тамнија, као да је неко у њу сипао мастило. Али, мастило нико није сипао. То је Пин-Гвин тонуо све дубље.



ГЛОДАЛИЦА ПОД ВОДОМ

Шта мислите: може ли икоме пасти на памет да конструише глодалицу која би радила под водом?

Може. Таква глодалица начињена је у Енглеској, а начињена је обради радиоактивних материјала који се чувају у базенима с водом.

Глодалица је постављена на дубини од шест метара и њоме се управља на даљину, помоћу пулта који се налази на сувом.

Најтежи проблем који су конструктори подводне глодалице имали да савладају било је отклањање опшљака. Назад су инжењери нашли задовољавајуће решење: усававање опшљака заједно с малим количинама воде кроз цеви од таласастог лимна.



Гашење пожара лепком

Одмах у почетку мораћемо рећи да је наслов мало претерао, мада није нетачан. Наиме, ради се о гашењу пожара водом којој је додата мања количина органског полимера — натријумове карбоксиметилицелулозе.

Када се тони воде дода не колико килограма ове материје, њена вискозност повећава се неколико пута. Оваква вода више не клизи низ зидове зграде захваћене пламеном, већ их обавија танким слојем који их штити од ватре.

Ватрогасци америчке савезне државе Калифорније дали су „новој води“ за гашење пожара веома високу оцену.



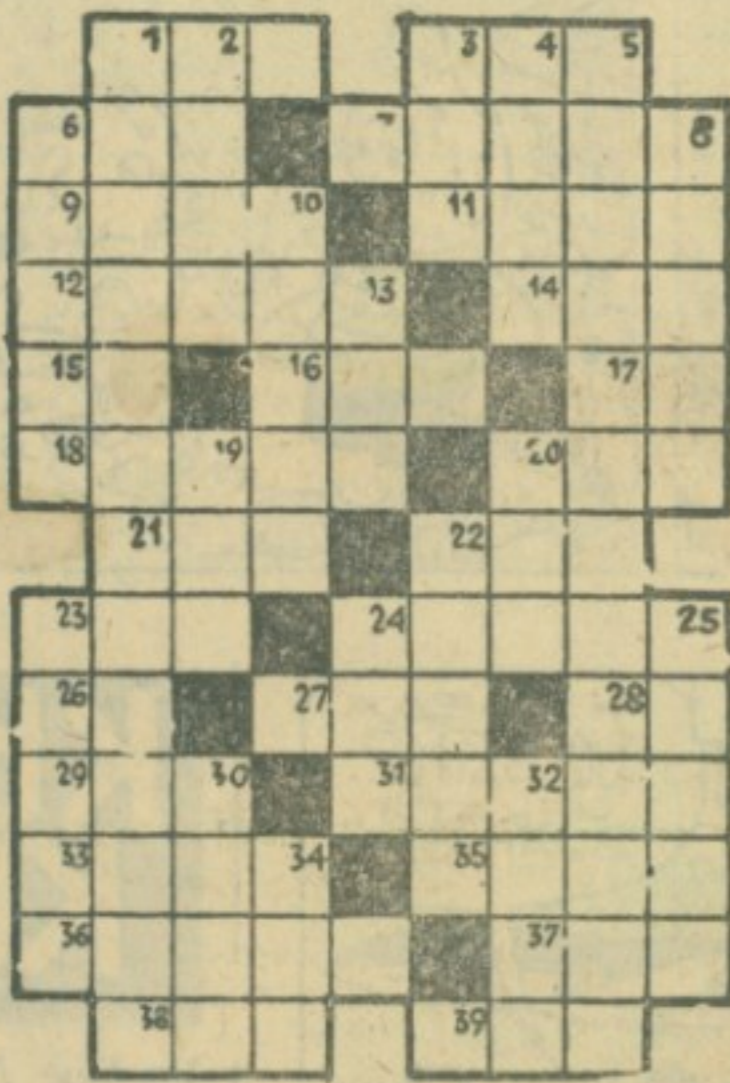
РЕТКА СПОСОБНОСТ

Прича се да је Француз Пјер Меси, из Нанта, по занимању глумца, био у стању да помера своју кошу по сопственој вољи: да је вертикално подиже, да је уковрца и да је поново положи на теме. Према доктору Августу Кабанесу, који је написао дело „Пет чула“, ова способност веома је ретка код људи, а доктор Кабанес је приписује извасредној развијености мишића који подиже кошу, а који су код савременог човека у веома рудиментарном облику.

Меси је, прича се, био исто тако у могућности да подиже део косе који је желео, као и то да један део косе уковрца, док би други држао полегнут.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) река у Африци, 3) грчко слово, 6) топао и сув ветар који дува са Алпа у правцу долине, 7) име босанског књижевника Хула, 9) град у Француској, 11) музеј у Паризу, 12) највиши државни закон, 14) врста папагаја, 15) минијатури нашег књижевника (Петра Сегерина), 16) спортска екипа, 17) два сугласника, 18) ученик сиве алке, 20) име наше прве филмске глумице (Рина), 21) град у Француској, 22) чувена бања у Белгији, 23) црвенимрка преграда на гвожђу, 24) четинарско дрво, 25) два иста самогласника, 27) попут, 28) страво мушко име, 29) на ша река, 31) иловача, 33) луприја, 35) има шаховског велемајстора Нимповића, 36) амерички глумца и певач (Фред), 37) старорудејски пар, 38) име песника Ујевина, 39) спис.



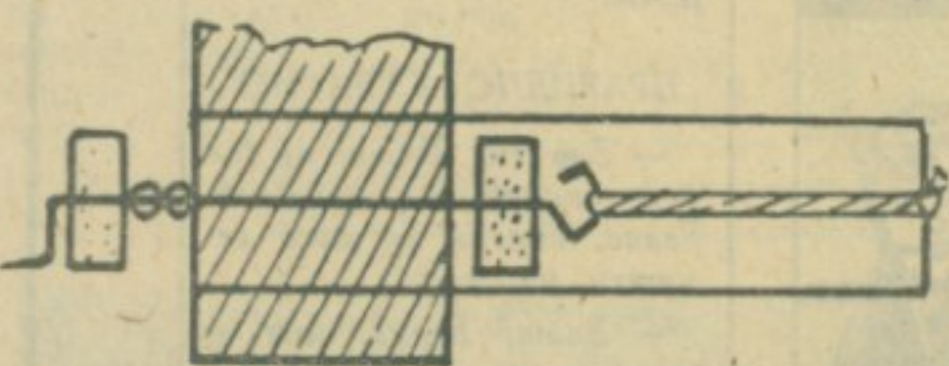
Усправно: 1) неприкладност, неуједначеност, 2) пркос, 3) блато, 4) змија неотровница, 5) неприродност, 6) народни дувачки инструмент, 8) источњачка двоколица, 10) покрајина у Јужноафричкој Уједи, 13) вртлог, 19) превалка на Малаји, 20) град у Белгији, 22) лепљива маса која се добија из четинара, 23) обољење костију, 24) нилсим, 25) град у Турској, 30) град у Италији, 32) држава у Азији, 34) боја лица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Плаут, 6) Драјзер (Теодор), 8) све, 9) Лим, 11) та, 12)

суд, 14) са, 15) врлет, 16) ам, 18) наг, 19) ма, 20) дика, 22) арац, 24) Ири, 26) око, 27) првак, 30) ан, 32) так, 33) ке, 34) ред, 36) лук, 37) Ирак, 39) пони, 40) вртешка.

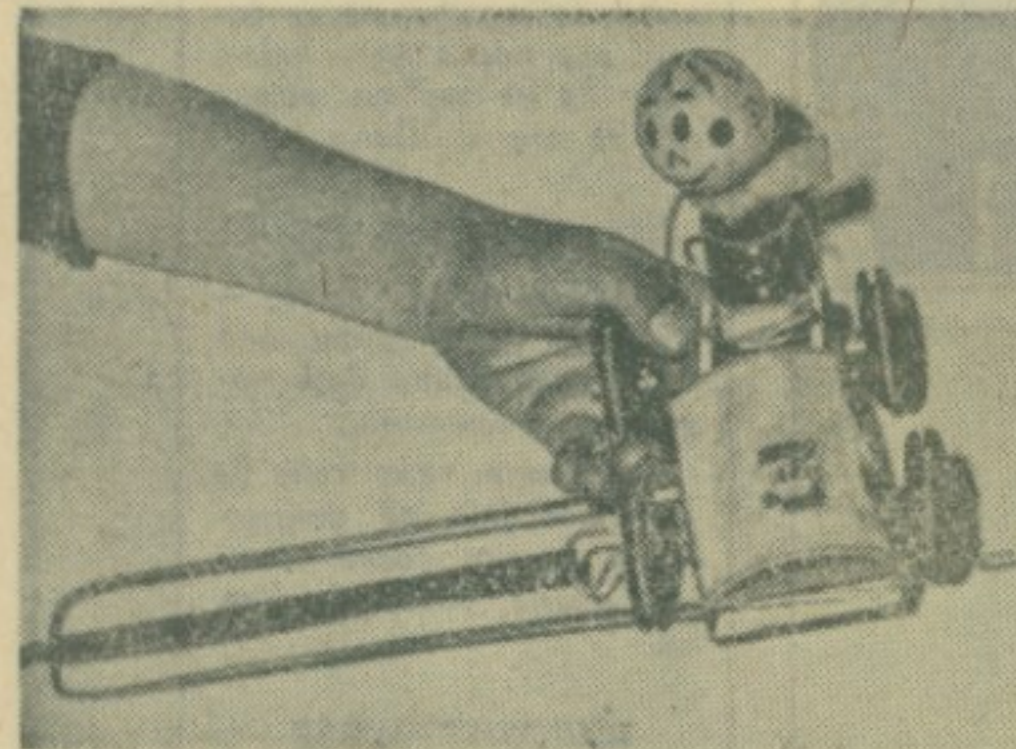
Усправно: 1) пре, 2) ла, 3) ајкула, 4) уз, 5) Тел, 6) два, 7) рис, 8) Страдивари, 10) Мајаковски, 12) срна, 13) Дега, 17) мир, 19) мак, 21) кип, 23) рок, 25) квар, 28) рт, 29) ак, 31) нерв, 33) куна, 35) дар, 36) Лок, 38) К(оста) Т(рифковин), 39) ши.

НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ



СЛИКА А

АУТОМОБИЛ И БРОД



СЛИКА В

На једноставан и лак начин можете учинити да се ваши аутомобил и бродови крећу и то само уз помоћ тањих жице и парчета ластича.

Аутомобил на слици (а) је начињен од шасије од картона дугачке 14 сантиметара (у облику кутије за шибице) на којој је залепљен поклопац, такође од картона, и четири точка од запушача од плуте

пречника 4 сантиметра. Возача начините од пинг-понг лоптице — главу, врат, руке и ноге — зрна шибице; труп — запушач од плуте; шеширић — поклопац од пасте за зубе.

Сад провуците жицу савијену као што видите на слици (б) кроз два предња точка. На горњем делу жице завежите комад ластича који сте претходно провукли кроз гвоздени куку — такође про-

бодену кроз оба точка и шасију. Кука је на другом крају, односно по изласку из леве точка, савијена у облику ручице. Да би вам се точкови лакше покретали и ластичи боље увртао ставите две перлице између каросерије и ручице.

Покрећући ручицу на точку увртаћете ластичу, који ће, одврћући се, покретати и цело аутомобил.



СЛИКА В

Уколико су жица и ластич дужи, утолико ће већу раздаљину прећи ваш аутомобил.

Брод такође начините од картона. Дно у облику пегле дугачко 16 сантиметара, а ивице — траке од картона залепите као што видите на слици (а). У точкове — запушаче од плуте залепите лопатице од картона.

Да вам се папир, односно картон не би растворио у води целу конструкцију премажите лаком у боји.

ГЛАД ОЧИЈУ НЕМА

О стаји немачких снага на Балкану аукли су се још ту и тамо. До ногу потучени и разбијени при крају рата они су непрестано покушавали да стигну до старе немачке границе, јер од великог немачког Рајха, за који су се борили и поробљавали друге народе, остале су само рушевине. Један део тих разбијених немачких снага, непрестано

гоњен нашим снагама, смењивао се у марту 1945. године у близини Загреба, на потезу Загреб — Карловац.

Све би било добро за њих, да су могли напред или да су бар имали хране. Али, не достајало је и једно и друго. На крају се „најчистији примерак људске расе“ одлучио на један подвиг. Немци су решили да загазе на нашу територију и да на брзину опљачкају колико год буду могли. Поред своја два батаљона повели су и две сатније усташа.

На брежуљцима, где леже села Јагари — Хасан Бријег — Зеравица и Велика владао је потпун мир. Кроз маглу која се тог јутра спустила Швабе нису могле видети да их партизани спремно чекају. Спунтали су се низ брежуљке у увалу. Кад су се нашли на брисаном простору, почела је песма партизанског оружја. Међу Швабама је настао метеж. Напред нису могли. Морали су се безглаво повлачити. Банда је бежала, а за њима су журили партизани који су их немилосрдно тукли.

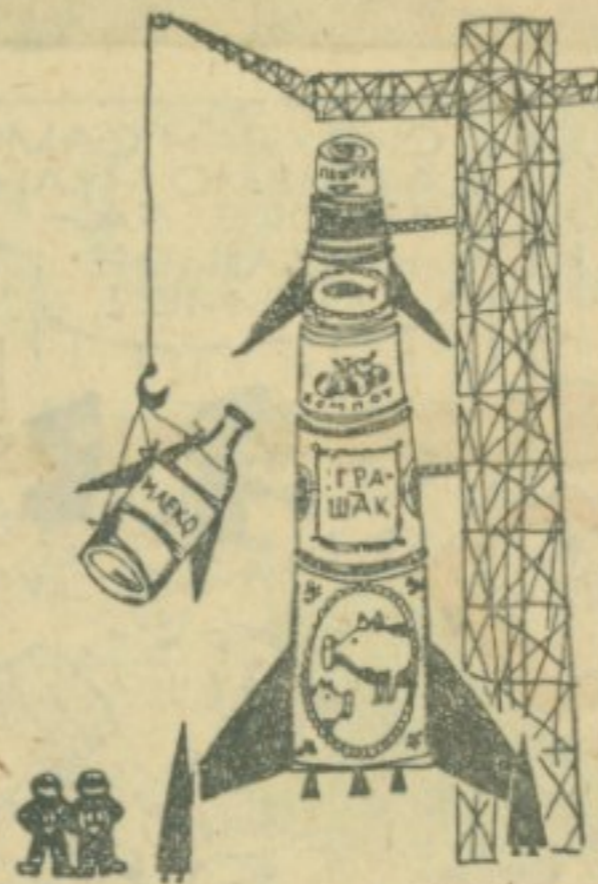
На бојном пољу непријатељ је оставио 37 мртвих. Међу њима налазио се један немачки мајор и један усташки таборник. Поред тога било је 60 рањених и заробљених непријатеља. Заплењено је осам тешких и 12 лаких митраљеза, неколико кола опљачканих хране, велики број пушака и шмајсера и неколико десетина хиљада комада муниције. Непријатељ је заиста доказао да „глад очију нема“.

КМЗЈ

Знате ли шта значи ова скраћеница? Дешифрована, она гласи: конструкциони материјали за јело. Њих стварају и усавршавају у жељи да се што више смањи почетна тежина будућих космичких бродова намењених летовима на Месец и натраг на Земљу.

Већ постоји КМЗЈ који има изглед јаког картона, али који је начињен од исушеног кукурузног брашна, сушених банана и млека у праху. Картон је чврст и отпоран, добро се обрађује тестером и сврдлом, одлично држи закупачне ексерце. То је, укратко речено, материјал веома погодан за преграде, полице, облагање зидова.

И све те преграде, полице и остали предмети могу се исећи на комаде и употребити за исхрану. Хранљивост материјала је загарантована. А да ли је и укусан? Кад будете пробали — јавите нам!



сећи на комаде и употребити за исхрану. Хранљивост материјала је загарантована. А да ли је и укусан? Кад будете пробали — јавите нам!

ЗВУК И СВЕЛОСТ

Амерички физичари сматрају да толико озлоглашени шум који стварају млазњаци при лету може и да се искористи: да се претвори у електрицитет којим би се напајале кабине и инструменти у авиону. Инспирисани су се принципом електрофона у коме кристал синтетичког кварца претвара у електрицитет механичке вибрације. Научници желе да инсталтирају кристал директно у део мотора у коме се при сагоревању шири гас.

ЛЕН ПРОТИВ КИЈАВИЦЕ

— Друже докторе, шта ви употребљавате када имате јаку кијавицу?
— Најмање шест чистих марамица на дан.

Трговина златом

Светска трговина златом углавном се обавља на лондонском тржишту златних шипки, што је резултат разних чинилаца у историјском развоју лондонског Ситија

као финансијског центра. Моката енд Голдсмит била је прва фирма која је трговала искључиво златом. Ова фирма основана је 1684. године и у току следећа два века Лондон је све више постајао центар трговине златним полулама.

Данас се овим послом бави пет великих фирми које имају монопол светске трговине златом. Једна припада Н. М. Ротшилду који је и повереник Енглеске банке.

Тргује се само златним полулама које садрже 995 одсто злата на хиљаду делова. Свака полула мора да има печат који показује степен чистоте или се испоручује заједно са уверењем у коме је назначен садржај злата. Тржиште је саставило списак 50 рафинерија из целог света чији се печати признају без поговора. Тргује се само њиховим полулама и оне су званично признате у свим земљама, изузев у Сједињеним Америчким Државама у којима све златне полуле морају да имају печат америчких власти. По правили златне полуле су тешке између 11 и 13 килограма, али последњих година лондонске рафинерије прешле су на производњу полула које се саглашавају са праксом европског континента на коме је тежина изражена килограмима и њиховим деловима.

Лондонско тржиште злата било је затворено од 1939. до 1964. године и у том периоду трговине златним полулама прешло је у Швајцарску, Тангер и Бејрут. Али, чим се тржиште поново отворило, Лондон је убрзо заузео свој положај главног центра за трговину златним полулама.

Јесте ли већ чули да...

... астронаутика је реч коју је пре неколико десетина година сковао (од грчких речи астрон — сазвежђе и наутике — бродарска ве-



штина) Француз Робер Есно-Пелтри, један од пионира теорије лета у вазнону. Првобитно је ова реч значила само на уку о вазнонском лету.

... Коломбо, главни град на Цејлону, нема никакве везе са именованом проналазача Америке Кристифора Колумба. На језику Сингалеза, који живе на југу Цејлона, реч коломбо значи „пристаниште, лука“.

... ванила нема никаквог мириса кад се убере с дрвета. Арома у њој настаје тек за време сушења.

... канадске дивље гу



ске понекад слећу на воду полећушке.

... колико је засад познато, једина риба која храни своје младе јесте симфисодон, која живи у јужноамеричкој реци Амазони. Младунци ове рибе прве своје дане проводе насељени на кожи родитеља и хране се неком пихтијастом масом коју одрлада риба ствара у нарочитим ћелијама у кожи, и то само кад има младе. Од гојени од родитеља младунци брзо угину, јер не могу да узимају никакву храну.

... научници су утврдили да болесне биљке имају грозницу као и топлокрвне животиње.



Код болесних биљака температура „тела“ је већа, а „дисање“ је чешће него код здравих.

... осим научних предмета, јави Велике школе у Београду у време првог српског устанка морали су још учити и „фехтовање“ са сабљамом и егзерцијом с пушком.

... мисли се да реч „каучук“ потиче од „кауш“, како су припадници племена Камбиба, које живе у горњем току Амазоне, називали сок који цури из каучуковог дрвета.

... у многи земљама Средњег и Далеког истока постоји нарочити култ животиња. Тако у Адени, граду у Јужном



делу Арабије, стада коза слободно крстаре улицама и хране се уличним отпацима упркос живом саобраћају.



КУДА ЋЕМО ДАНАС, МИЉО, НА ПЛАЖУ?



... ИЛИ У ПАРК?

ЗНАМ ЈЕДНО НОВО ЗА-НИМЛИВО МЕСТО...



...ОТПАД!



КАДА БИ ОВО СМЕТЛИШТЕ МОГЛО ДА ПРИЧА...

ОТПАД



... СИГУРАН САМ ДА БИСМО ЧУЛИ МНОГЕ ЗА-НИМЛИВЕ ПРИЧЕ!



МОЖДА ЈЕ ОВУ СТАРУ ЋАСУ ЗА БРИЈАЊЕ УПОТРЕБЉАВАО КАРЛО ВЕЛИКИ!



А ОВО ЈЕ МОЖДА ОПРУГА ИЗ САТА СА ЛОНДОНСКОГ ТАУЕРА!



МОЖДА ЈЕ ОВО ПРВА ЕДИСОНОВА СИГАЛИЦА!



А ОВО ВОЛАН ДА КОЛА НЕКОГ МИЛИОНЕРА!



ОХ! ЕВО ЈЕДНЕ ТУЖНЕ ПРИЧЕ!



БАНКА КОЈА ЈЕ БАНКРОТИРАЛА!

ПОХИЗАР



УЗМИ СЕ, ЗАТО У ПАМЕТ!



ДАЈ ГАС ПРИЈАТЕЉУ! МОРАМО УХВАТИТИ НОЋНИ АВИОН ЗА ПАРИЗ...

НИСАМ БАШ СИГУРАН ДА ЋЕМО СТИЋИ! ГУЖВА ЈЕ... МОРАО БИХ ИМАТИ КРИЛА ДА СЕ ИЗ НЕ ИЗВУЧЕМ!



ЗНАТНО КАСНИЈЕ... ВИ, АМЕРИКАНЦИ, УВЕК СЕ НЕШТО ЖУРИТЕ! ЗАР НЕ МОЖЕТЕ СЛЕДЕТИ КИМ?

ИЗГЛЕДА ДА ЋЕМО МОРАТИ ЧЕКАТИ, ВРАПЦЕ!



ЈУТРО... НЕ ЗНАМ ДА ЛИ ЈЕ БАШ ИМАЛО СМИСЛА ШТО СМО ПОЛАЗИЛИ! СТИЋИ ЋЕМО НА ВЕР 'ОХЛАБЕН' ТРАГ!



ТАЈ ТРАГ НИКАД НИЈЕ НИ БИО НАРОЧИТО СВЕЖ! КАКО ЋЕМО ПОЧЕТИ ТРАЖЕЊЕ ИГЛЕ У ПЛАСТУ СЕНА?



МИС БЕЛЕНА ТИЛТОН? ЈАКО МИ ЈЕ... АЛИ, ИМЕНА ПУТНИКА СПАДАЈУ У НАШУ СЛУЖБЕНУ ТАЈНУ... НЕ МОГУ ЗАМРЕЖИ...

ИЗЛАЗ

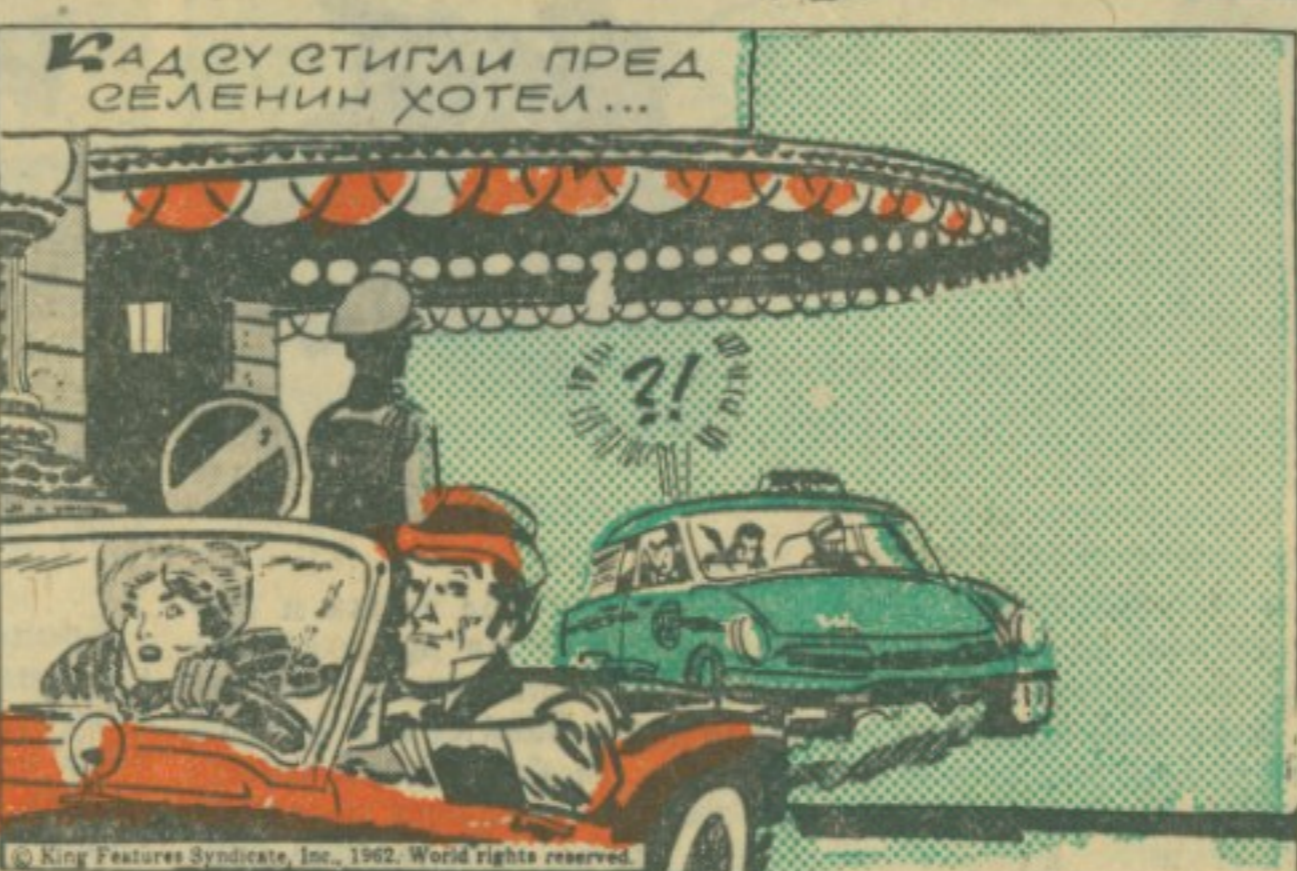


АЛИ, НЕКОЛИКО ПРОШАПУТАНИХ РЕЧИ И... АХ... ЛУБАВНА ЗГОДА... ТО ЈЕ НЕШТО ДРУГО!



ШТА СТЕ МУ КАЗАЛИ, ЧОНИ?

ПОЗВАО САМ СЕ НА ЊЕГОВО ФРАНЦУСКО ОРДЕ... РЕКАО САМ ДА СИ ТИ РОМЕО А ОНА БУЛИЈЕ ТА... И ДА БРАТ ТЕОДОР ХОКЕ ДА ВАС РАЗДВОЈИ!



КАДЕ СУ СТИГЛИ ПРЕД БЕЛЕНИН ХОТЕЛ...

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ЗБОГ ТОГА ЈЕ И ПОЖУРИО

Ујка Паја грди свог сестрића Влају:
— Није било лено од тебе што си појео све колаче које је донела тета Пата, на браћу ниси ни мислио.
— Ох! ујка Пајо, — каже Влаја — на због тога сам и пожурио да их поједем.

ПРАВИЛНО СКВАТИО

— Зар ти, Шиљо, не једеш спанаћ, — чуди се Белка, видећи га како се мршти на јело.
— Знаш, Белка, још у школи сам научио да спанаћ има збожја, па се бојим, ако после њега пијем воду да не зарђам, шетет ски се извуче Шиља.

ЗНА ОН ШТА РАДИ

— Шта ти је, Мићо, — чуди се ујка Мики кад види како Мића даје чоколаду коконицама.
— Ништа, само хоћу да ми носе јаја од чоколаде, а не као досад обична, мирно одговори Мића.

ВИДОВИТ ЧОВЕК

Разговарају Паја и Шиља о књигама и Шиља се хвали како воли да чита а скоро увек по два пута прочита онај насус који му се свиђа, док оне досадне уопште и не чита!